

KÖZÉP-

DUNA

A KÖZÉP-DUNA-
VÖLGYI VÍZÜGYI
IGAZGATÓSÁG LAPJA

XIX. évfolyam 3. szám

2024. július-szeptember

Vízfolyások időszakosságának elemzése

Vezetőségváltás
a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságnál

Uszodák a Dunában

FOTÓ: SZILÁGYI ATILA: ROBINSON HÍD A TETŐZÉS ELŐTT EGY NAPPA (BUDAPEST)

Kedves Olvasó!

*„A varázslat nem az állandóságban, hanem a változásokban van.”
(Louise Penny)*

Szeretem a kihívásokat, de az elmúlt időszakban bőven kijutott bőlőle. Ennek az előszónak is sokadszorra kezdek neki. Először a fő témának azt határoztam meg, hogy bemutatkozom, mint igazgató, elmondom az igazgatóság vezetésével kapcsolatos elképzeléseimet, az általam vizionált jövőképünket. Majd többször változott a koncepció, hiszen augusztus 1-től a Belügyminisztériumtól átkerült az ágazat az Energiaügyi Minisztériumba, aztán szeptemberben az évtized árvize vonult le a Dunán, mely Budapestnél szeptember 21-én tetőzött 830 cm-rel, ami 61 cm-rel marad el az eddig mért legnagyobb vízállástól...

Szóval az élet mindig átírta a terveimet és az előszóamat is. De végük akkor sorra a fentieket: Szilágyi Attila igazgató úr május 11-én betöltötte a 65. életévét, melyhez itt is gratulálok! Belügyminiszter úr május 12-től megbízott az igazgatói feladatok ellátásával, majd

pályáztatás után, július 1-től kinevezett az igazgatóságunk vezetőjének. A vezetői kinevezésemet augusztus 1-vel az energiaügyi miniszter úr is megerősítette. A pályázatomban a számos szakmai feladatokon kívül, legfőbb feladatomban az igazgatóság stabilizálását határoztam meg. „Mert kell egy csapat” ahhoz, hogy egy jól és hatékonyan működő szervezet legyünk, szükség van a cég érdekeit folyamatosan szem előtt tartó, lojális, tapasztalt kollégákból álló „csapatra”. Szeretném újraformálni azt a vízügyi közösséget, szemléletet, amit pályakezdőként tapasztaltam az igazgatóságon: a kollégák odafigyeltek egymásra, számos közös, csapatépítő programot szerveztek, tényleg egy jó közösséget alkottak és a vízügyet nem munkának, hanem hivatásnak tekintették.

Kedves Kollégák! Az elkövetkező időkből számos feladat áll előttünk. Remélem, hogy ezekben a nehéz időkből is számíthatok Rátok és továbbra is segítetek a terveink megvalósításában. Mert nehézség az áll előttünk, nem is kevés. Augusztus 1-től a Belügyminisztériumtól az Energiaügyi Minisztériumhoz kerültünk. Az átszervezés jóval egyszerűbben zajlott, mint a korábbi időszakok átszervezései, de számos új feladatot kaptunk, megváltoztak a prioritások, átrendeződött a hangsúly a vízkár-elhárításról a vízkészlet-gazdálkodás felé. Még történnek „finom hangozások”, de összességében elégedett vagyok az új feladatok szervezésével, végrehajtásával. Nagy változást fog jelenteni az új igazgatósági SZMSZ elfogadása, bevezetése is, melynek előkészületeivel már jó ideje foglalkozunk, de erről bővebben a következő számban írunk.

Igazgatói megbízásom óta számos feladatot, kihívást tartogatott az igazgatóságnak az élet. Kezdő-

dött azzal, hogy az igazgatói megbízásomat követő hétfőjén halálos kimenetelű hajóbaleset történt a Dunán Verőcénél, ahol nyolc személy utazott egy motorcsónakban és ütközött egy szállodahajóval. Heten haltak meg a balesetben. Ezt követően, június elején a Duna vízgyűjtőjére lehullott nagy mennyiségű csapadék következtében árhullám vonult le a Dunán, aminek következtében 13 napot voltunk készülségben. A védekezés lezárása után kb. két héttel a Gyáli 1. főcsatornába ismeretlenek nyers baromfiús maradványokat szórtak (július 3.), majd annak eltávolítása után, július 8-án is. Ezt követően még számos vízminőség-védelmi feladatot kellett végrehajtani. Július végétől egy országos kiterjedésű, rendkívüli aszály ellen kellett a szükséges beavatkozásokat megtenni, mely szintén nem kis feladatot rótt igazgatóságunk dolgozóira. Szeptember 11-ig igyekeztünk minden vízigényt kielégíteni, minden csatornába a lehető legtöbb vizet juttatni. Közben megkezdődtek az őszi felülvizsgálatok is... Ekkor érkezett „Boris”, aki hatalmas mennyiségű vizet zúdított a Duna felső vízgyűjtőire, ezzel egy III. fokot meghaladó árhullámot indított el a Dunán. Túl vagyunk egy újabb sikeres védekezésen, minden idők 5. legnagyobb jégmentes dunai árvize ellen. A védekezésről bővebben a következő számban lehet informálódni. Minden védekezésben résztvevőnek azonban most is köszönöm áldozatos munkáját!

Most itt állok október elején, és ha ezt most nem írom meg, akkor – tartok tőle – megint kezdek elölről a bevezetőt. Úgyhogy soraimat, most egy korábbi nyitómondatommal zárom, hiszen „Itt van az ősz, itt van újra...”.

Mészáros László
igazgató

VÍZTUDOMÁNY

Vízfolyások időszakosságának elemzése a Dera- és Bükkös-patakon végzett monitoring vizsgálatok alapján

A Magyarországon nyilvántartott vízfolyások általában rendelkeznek olyan mederszakaszokkal, melyek csak időszakosan szállítanak vizet. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság nyilvántartása alapján vízfolyásaink csaknem ötöde időszakos vízszállítású. Egy vízfolyás hidrológiai jellemzőinek ismeretéhez hozzátartozik a vízszállítás állandóságának ismerete is, melyet a továbbiakban időszakossági jellegként fogunk említeni. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság kidolgozott egy olyan országosan alkalmazható, egységes módszertant, amely az időszakos vízfolyások megállapításának lehető leghatékonyabb eljárását írja le. Tanulmányunk is ennek keretében készült.

Alapfeltevésünk az volt, hogy nem szükséges hosszú idejű hidrológiai statisztikával rendelkezni egy vízfolyás időszakosságának megállapításához. Ennek mérlegelésére főként azért van szükség, mert azokon a vízfolyásokon, melyeknél felmerül, hogy esetenként kiszáradhatnak, általában nem rendelkezünk megfelelő mennyiségű vízhozamméréssel, egy erre vonatkozó statisztika felállításához. Ennélfogva igyekeztünk a lehető legszélesebb körben mérési és monitoring módszereket feltárni annak érdekében, hogy közelebb kerüljünk a hatékony, gyakorlatban is jól hasznosítható módszertan jövőbeli kidolgozásához. Jelen tanulmányban bemutatjuk az általunk elvégzett méréseket és észleléseket, valamint azok eredményeit.

Kiválasztottunk két hegyvidéki jellegű, kis vízgyűjtő területű és összességében hasonló hidromorfológiai tulajdonsággal rendelkező kisvízfolyást, melyek között az

egyetlen fontos eltérés, hogy különböző tájegységen helyezkednek el. Kutatásunk célja, hogy ily módon következtetéseket tudjunk levonni arra vonatkozóan, hogy az időszakosság megállapítása mennyire függ egy-egy tájegység sajátos adottságaitól. A kiválasztott Bükkös- és Dera-patakok vízgyűjtője szomszédos, de a Bükkös-patak vízgyűjtő területe a Visegrádi-hegység, a Dera-patak vízgyűjtőterülete pedig a Pilis-hegység kistájegységéhez tartozik, melyek földtani szempontból eltérő jellegűt mutatnak.

A kiválasztás során fontos szempont volt még, hogy a tanulmányozandó vízfolyások állandó és időszakos szakaszokat egyaránt magukban foglaljanak, vízrajzi észlelő állomással rendelkezzenek, illetve a vízgyűjtő területükön, vagy a közelében legyen releváns adatokat szolgáltató hidrometeorológiai állomás. Figyelembe vettük továbbá, hogy ne legyenek jelentős, nem természetes, lefolyást befolyásoló tényezők (tározók, jelentős vízhasználók) a vízgyűjtő területeken, így biztosak lehettünk abban, hogy a természetes alaphozamra vonatkozó következtetéseket tudjuk majd levonni. Mindkét vízgyűjtő terület vizsgálatának határa a távjelző felszíni törzsálló más szelvénye, tehát a Dera-patak esetében Pomáz, a Bükkös-patak esetében pedig Szentendre. A Dera-patak esetében ez csupán a felső Dera- és Kovács-patak víztestet jelenti.

Ideális esetben egy vízfolyást, több szelvényben, több évig, minden nap kellene monitorozni ahhoz, hogy biztosan meg tudjuk állapítani annak időszakossági jel-

legét, illetve azok szakaszosságát. Erre azonban véleményünk szerint a gyakorlatban nincsen feltétlenül szükség. Az időszakossági jelleg ugyanis nemcsak számszerű, hanem leíró adattal is jellemezhető. Tanulmányunkban a vízfolyások pillanatnyi, időszakosságot leíró állapotát háromféleképpen definiáltuk: a mederben áramlik a víz; a víz áramlása megszűnt, de a mederben egybefüggően, vagy kisebb-nagyobb mélyedésekben pangó vízfelületek találhatóak; a mederben nincs víz. A fenti szempontrendszer szerinti jellemzés lehetővé teszi egy vízfolyás részletesebb körülírását is, például a vízzel való borítottság kérdésében, amely a víztől függő ökoszisztémák jelenlétét is prognosztizálja.

A kiválasztott vízfolyásokon kijelöltünk egy-egy olyan szelvényt, melyet lehetőség szerint napi gyakorisággal monitoroztak helyi észlelők és fotót is készítettek minden nap ugyanannál a szelvénynél, egy rövid megjegyzéssel az időszakosságra vonatkozóan (pangó, kiszáradt meder vagy van lefolyás). A cél az volt, hogy megállapítsuk, milyen gyakoriságú és eloszlású helyszíni jelenlétre van valóban szükség ahhoz, hogy egy hegyvidéki jellegű kisvízfolyás időszakossági jellegét meg tudjuk állapítani, vízhozammérések nélkül.

A napi észlelésekkel ellensúlyozni tudtuk azt is, hogy viszonylag rövid vizsgálati idő állt rendelkezésünkre, valamint kisebb energiabefektetéssel több adatot tudtunk előállítani. Igyekeztünk az időszakossági észlelő pontokat a felsőbb szakaszokon kiválasztani, mivel ezek kevésbé feltártak, illetve nagyobb eséllyel fordul elő, hogy a meder

1. kép: A sikárosi erdőszháznál található időszakossági észlelő szelvény

időszakosan nem szállít vizet. A Bükkös-patak esetében a sikárosi erdőszház melletti vízfolyás szakasz – a helyi erdészek elmondása szerint – egy időszakossági indikátor pont, ahol a vízfolyás a megbízhatóan időszakosból a nedvesebb periódusokban állandó vízszállítási sűrűvé válik.

A háromból két darab monitoring szelvényben szinte minden nap történt észlelés. Ennek hála, jelentős számú adattal (fényképekkel, videókkal, egyes esetekben leírással) tudtunk dolgozni. A sikárosi szelvényben (1. kép) 126 db (naponta 1 db), a pilisszentkereszt-i szelvényben 327 db (naponta 2 db), a csobánkai VKI szelvényben pedig összesen 5 db (havonta 1 db) fénykép készült.

Az észlelések kiértékelését, az OVF iránymutatásai alapján, Gallart et al. (2017) által kidolgozott módszertan szerint végeztük el. Gallarték háromszög diagramjában elhelyeztük a vízfolyások három fajta állapotát: lefolyás, pangó víz, száraz meder. Az állapot gyakorisága alapján időszakossági kategóriába soroltuk a vizsgált víz-

folyásokat.

A Bükkös-patak felső szakasza a 4. kategóriába esik: az év 60-100%-ában pangó jellegű, ritkán vizet szállító, és legfeljebb rövid ideig kiszáradó vízfolyás. Hegy- és dombvidéken feláramlási területeken áthaladó vízfolyás szakaszok, míg síkvidéken az állandó talajvízhatás alatt álló, mélyártéri ősmedrek jellemzője. Míg a Bükkös-patak alsó észlelési szelvényében és a Dera-patak Pilisszentkeresztben az 1. kategóriába esik, azaz kvázi állandó lefolyású. Az ebbe a kategóriába sorolható vízfolyások esetében előfordulnak lefolyásmentes időszakok, ezek együttes időbeli hossza azonban nem éri el azt a mértéket, amely az időszakos besorolást indokolná.

Újdonságot jelentett módszerünkben az időszakossági jelleg fotóval való dokumentálása is. Ez egy egyszerű, könnyen kezelhető módja viszonylag sok információ átadásának, azonban megvannak a maga korlátai. A fotódokumentációk feldolgozásakor a pangó és lefolyó jelleg megkülönböztetése jelentette a legnagyobb kihívást.

Az észlelőnk videófelvevételeket is készített, ám ez sem minden esetben pótolta a személyes jelenlétet. A lefolyó, illetve pangó jelleg megítélését megkönnyítette volna, ha az észlelő nem csak a monitoring szelvényről, hanem annak környezetéről is készít felvételt, így segítve annak megállapítását, hogy a mederben található víz valóban jelent-e lefolyást a vízfolyáson, vagy csupán lokálisan.

A gyakorlatban a napi gyakoriságú észlelések megszervezése nehézkes, hiszen sok körülményt kell figyelembe venni. Az észlelési szelvénynek nem elég reprezentatívnak lennie, hanem fontos, hogy jól megközelíthető, otthonához vagy munkahelyéhez közel legyen az észlelő számára, hiszen minden egyes nap ki kell oda mennie, személyesen. Az időszakossági észlelések további nagy hátránya, hogy nem számszerűsíthető, hanem szubjektív, leíró jellegű információ. Ily módon nehezebben lehet az eredményeket értékelni, illetve a számszerűen kifejezhető információkkal, mint csapadékmennyiség, vízhozam, összefüggésbe hozni és statisztikai alapú következtetéseket levonni.

Mindkét vizsgált vízfolyás vízgyűjtő területét alkotó kőzetek képződményeire jellemző a feltörő források jelenlétének nagy valószínűsége. Magyarország forrásainak katasztere alapján az itt megtalálható jelentősebb források vize a triász mészkőre települő (rossz vízvezető képességű) miocénandeziten, andezittufán szivárog keresztül. A tufás képződményekre jellemző a különálló darabokon belüli tekervényes, üreges szerkezet, mely miatt a kőzet effektív porozitása nő. Így a víz felszínre jutásának valószínűsége is megnő. Ennek alapján feltételezhetően az adott vízgyűjtő területen található források nagyban befolyásolják a

vízfolyások alapvízhozamát. Havi forráshozam mérésekkel összekötött időszakossági észlelésekkel (amely leíró adat, nem vízhozammérés) a kapcsolat szorosságát tártuk fel, amely összefüggésben áll a forráshozam mérés, mint monitoring módszer hasznosíthatóságának kérdéskörével.

Igazgatóságunk jelenleg a Bükkös-patak vízgyűjtő területén található Lajos-forrásnál üzemeltet forrás törzsállomást, havi gyakoriságú vízhozamméréssel. Ezt kiegészítve további 6 db forrást jelöltünk ki, amelyeket havi rendszerességgel mértünk. A Bükkös-patak vízgyűjtőterületén a Karmak-forrást (Zergevirág-forrás), Kárpát II.-forrást és az Anna-völgyi-forrást, a Dera-patak vízgyűjtőterületén pedig a Kinizsi-forrást, Kanyargós-forrást és a Mária Kegyhely-forrást (Szentkút) vizsgáltuk (1. ábra).

A megbízhatóbb hozamú Lajos- és Mária Kegyhely-források kisebb vízhozam ingadozásai összeköthetőek a vízgyűjtőkön észlelt csapadékeseményekkel. A Lajos-forrásnál mért vízhozamokat kiegészítettük igazgatóságunk Vízrajzi és Adattári Osztályának havi gyakoriságú méréseivel és a 2. ábra szerint ábrázoltuk. Lévén, hogy a sikárosi szelvény a Bükkös-patak folyásirányához képest feljebb helyezkedik el, mint a Lajos-forrás, megfigyelhető, hogy a sikárosi szelvény áramló időszakait követi a Lajos-forrás vízhozamainak enyhe növekedése is. Ám ez csupán azt jelenti, hogy közös vízbázisból táplálkoznak, nem pedig a két vízhozam közti összefüggést.

Tekintettel arra, hogy a forrásoktól folyásirányban lejjebb elhelyezkedő észlelési szelvényekben folyamatosan áramló víz volt tapasztalható és a forráshozamok sem nagy tartományban ingadoztak, mindenképpen azt tudjuk megállapítani, hogy amennyiben

1. ábra: Időszakossági monitoring szelvények a Dera- és Bükkös-patak vízgyűjtőterületén (forrás: KDVVIZIG)

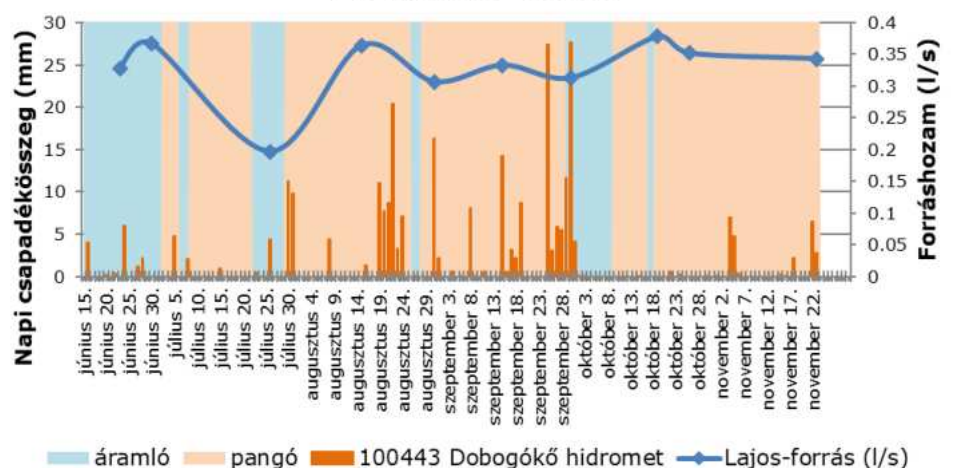
van összefüggés az alapvízhozam mennyisége, illetve a lentebbi szelvények időszakossági jellege és a forráshozamok között, akkor az időben állandó. Fontos megjegyezni azonban, hogy a vizsgált források környezetében semelyik helyszíni bejárás során nem tapasztaltunk befogadó száraz medret. Ez szintén azt támasztja alá, hogy a vízfolyások alaphozamát a vízgyűjtőn található források táplálják.

Fentiek alapján megállapítottuk, hogy a havi mérések ugyan kellőképpen sűrűek ahhoz, hogy

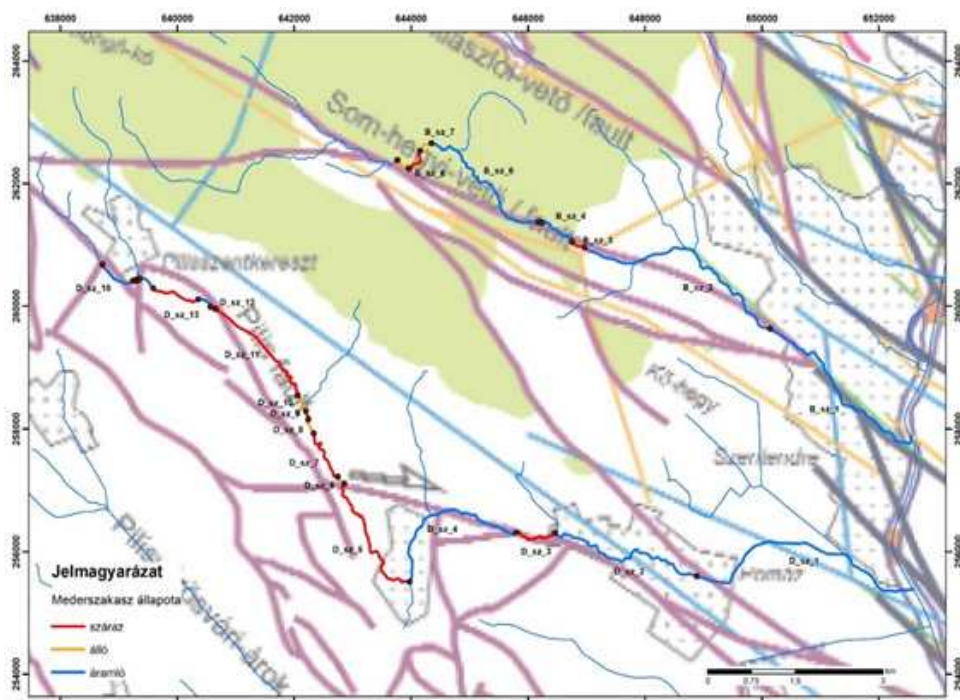
az egyes forrásokat jellemezzék, azonban a teljes forrásvidéket nem tudják. A Bükkös-patakot 17 db, a Dera-patakot pedig 35 db forrás táplálja, 3-3 db forrás kiválasztása mindenképpen kevés a teljes terület jellemzéséhez. Tehát ebben az esetben is inkább több forrás mérésére kell törekedni, mint az időbeli gyakoriságra. Minél nagyobb területen rendelkezünk információkkal, annál pontosabb képet tudunk kapni az érintett vízfolyás lefolyásának hosszmenti változásairól.

A Dera-patak végig karbonátos

A Dobogókőn észlelt csapadékmennyiség, a Bükkös-patak lefolyási jellegének alakulása a Sikárosi észlelőszelvénynél és a Lajos-forrás vízhozamainak összefüggése 2022. 06. 15. - 11. 30.

2. ábra: A csapadékesemények, a forráshozam és a felszíni lefolyás jellegének időbeli alakulása

3. ábra: Vető térkép (Fodor, 2000) és (Oláh, és mtsai., 2014) alapján, feltüntetve a patakokon észlelt mederállapotokra

kőzetben, illetve homokköveken folyik keresztül. A karbonátos területekre jellemző a karsztos képződmények repedéseiben eltűnő ún. búvópatak megjelenése, amely rövid ideig a felszín alatt folytatja útját, majd később újra a felszínre kerül. A szerkezeti vonalak (vetők) is vezethetik a vizet az elmozdulási sík mentén, illetve az elmozdulás következtében kialakult további repedések mentén. A Dera-patak völgye nagyrészt követi a prekainózós elmozdulás síkját, tehát a meder szinte adott. A fiatalabb vetők tovább alakítják a vízfolyást, előidézve a gyakran fellelhető száraz medret (3. ábra). A száraz mederszakaszok mindig ott jelennek meg, ahol a vetőt keresztezi a vízfolyás. Feltételezhetjük, hogy itt a patak vize a felszín alatt, a karszt rendszerben folytatja tovább az útját.

A Bükkös-patak esetében már nem vonható le egyértelműen kapcsolat a tektonikai szerkezetek, illetve a képződmények között. A terület, amelyen átfolyik a patak, főként andezitből, andezittufából és homokkőből áll. Bár az előbbinek a homokkövekhez és tufákhoz

képest rosszabb a vízvezető képessége, a száraz mederszakaszok mégis itt, a különféle andezit képződmények területén található. Ez arra enged következtetni, hogy a Bükkös-patak vízjárása kevésbé függ a szerkezetföldtani adottságtól.

A hosszmenti bejárás tapasztalatai sajnos nem igazolták az általunk kiválasztott napi észlelések monitoring helyeit. Eredményeinket összevetve a vízfolyások alsó szakaszain található vízrajzi távjelzők adataival (2. ábra), akár arra is következtethetnénk, hogy míg a Bükkös-patak felső szakasza pangó, az év nagy részében nem lefolyó jellegű, addig az alsó szakasza állandó vízszállítású. A Dera-patak esetében viszont kvázi állandó lefolyást tapasztalunk a felső és alsó vízfolyás szakaszokon is.

A térképet megvizsgálva azonban (3. ábra) látható, hogy a valószínűleg a köztes szakaszokon sok a száraz mederszakasz, főként a Dera-patak esetében, ahol a Dera-szurdok területén a vízfolyás búvópataként eltűnik a felszín alatt és Csobánkáig száraz med-

ret tapasztalunk. Ennek alapján megállapítható, hogy a vizsgált vízfolyásokhoz hasonló jellegű adathiányos vízfolyások esetében jobban kellene törekedni arra, hogy a vízfolyás hosszmenti változásairól gyűjtsünk össze információkat, mint az időbeli változásról.

Azon vízfolyások esetén, ahol felmerül az időszakos vízszállítás jelensége, általában nem rendelkezünk hosszú idejű hidrológiai statisztikával, vagy csak egy bizonyos szelvényben, amely időszakosság szempontjából általában nem tudja megfelelően reprezentálni a vízfolyás egészét. Ebből kifolyólag az ilyen jellegű idősorok csak kiegészítő adatként szolgálhatnak. Az időszakosan vizet szállító mederszakaszok meghatározásához szükség van méréseink térbeli kiterjesztésére.

Vizsgálataink során e cél elérése érdekében havi rendszerességű forráshozam méréseket, illetve az ezt támogató fajlagos vezetőképesség mérést végeztünk és a területek földtani sajátosságait is felkutatottuk. Ez lehetőséget nyújtott a monitoring pontok helyének megalapozott meghatározására is, aminél az időszakosság szempontjából jelentős szerepe van az észlelések időléptékének is, ezért napi felbontást vettük figyelembe.

Úgy véljük, hogy eredményeink és következtetéseink számos pontja felhasználható akár további vizsgálati lehetőségek figyelembe vételénél is a témában kutatni szándékozók számára.

*Az eredeti tanulmány szerzői:
Takácsné Tóth Ágnes,
Dr. Kovács Péter,
Szabó Ábel Simon,
György Máté,
Scherman Rebeka*

*A kivonatot készítette:
Takácsné Tóth Ágnes*

Lokális felmelegedés - Az éghajlatváltozás hatása Budapestre

„Szárazságaink, melyek, mint látszik, most többször fordulnak elő, mint ezelőtt, nem sanyargatnak-e még inkább, mint néhai vízáradásaink?”

Széchenyi István

Bevezetés

A globális felmelegedés és ezzel együtt a klímaváltozás korunk leg-
hangsúlyosabb problémája, melynek oka a fosszilis energiahordozók elégetése, az üvegházhatású gázok (széndioxid, metán) fokozódó kibocsátása. A földi klíma átlaghőmérsékletének emelkedése az utóbbi évtizedekben felgyorsult, melynek eredménye a sarkvidéki és szibériai jégtakaró rohamos olvadása, a gleccserek visszahúzódása, valamint az egyre szélsőségesebb időjárás, intenzívebb viharokat, aszályt, hóhullámokat, erdőtüzeket okoz. Ennek következtében Magyarország időjárása mediterrán típusúvá kezd válni: hosszú, forró nyárral, rövid, enyhe téllel, lerövidülő tavasszal és ősszel. A növekvő évi átlaghőmérséklet mellett a gyakori aszályos időszakok között ritkán lehulló, néha azonban nagy mennyiségű, esetenként villámárvizeket okozó csapadék várható.

Aszály

Magyarországot 2022-ben rendkívüli aszály sújtotta. A csapadék mennyisége már 2020-ban és 2021-ben is elmaradt a sokéves átlagtól, ugyanakkor nyaranta hosszú hóhullámokat tapasztalhatunk. A Dunán, a Tiszán és a Dráván elmaradt a tavaszi árhullám, mindhárom folyó esetében rendkívül alacsony vízállások és vízhozamok voltak tapasztalhatók.

A Dráván februárban megdőlt az addig mért legkisebb vízállás (LKV), a Tisza vízállása Szolnoknál augusztus 7-én döntött negatív csúcstól (-291 cm, 70 m³/s alatti vízhozam mellett), mintegy százéves rekordot adott át a múltnak.

Itt meg kell jegyezni, hogy a Kis-körei-víztározóba érkező víz jelentős része az öntözőcsatornák (Nagykunsági-főcsatorna, Jászsági-főcsatorna) vízellátását biztosította, így az Öreg-Tiszába kevesebb víz jutott. A Dunán is LKV közeli vízállások voltak mérhetőek. Szinte egész nyáron szivattyúzni kellett a Kvassay-zsilipen az RSD-be (Ráckevei (Soroksári)-Duna), hogy megoldott legyen az öntözőcsatornák (Kiskunsági-főcsatorna, DVCS, DTCS) vízpótlása.

A Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság területén, az Ipolyon dőlt meg a legkisebb vízállás (2022. 07. 20. Nógrádszakál: 15 cm).

Az Ipoly mellékvízfolyásai közül olyan, korábban nagy vízhozamú patakok száradtak ki szinte teljesen, mint a Lókos-patak (1. kép) és a Kemence-patak (2. kép).

1. kép: Bánk, Lókos-patak kiszáradt medre (2022. július 19.)

2. kép: Bernecebaráti, Kemence-patak (2022. július 19.)

Országos Meteorológiai Szolgálat

Az Országos Meteorológiai Szolgálat, illetve annak jogelődje, az 1870-ben alapított Magyar Királyi Meteorológiai és Földdelejjességi Intézet már több, mint 150 éve gyűjti a napi átlag középhőmérséklet és csapadékösszeg értékeket Budapesten, holott a város csak 1873-ban alakult meg Buda, Pest és Óbuda egyesítésével. A mérések még 1945-ben, a város ostromakor is zavartalanul folytak, így egy hosszú és csaknem teljes adatsor áll rendelkezésünkre a lokális klímaváltozás elemzéséhez. Ugyanakkor a mérési körülményekben az évek során több, jelentős változás következett be. A legnagyobb változásokat az állomások helyeinek, a mérési időpontok és a mérési módszerek változásai okozták, amelyek inhomogenitásokat eredményezhetnek az adatsorban. Hangsúlyozni kell, hogy az éghajlatváltozási vizsgálatokat kizárólag hosszú, jó minőségű, homogén adatsorokon végezhetünk.

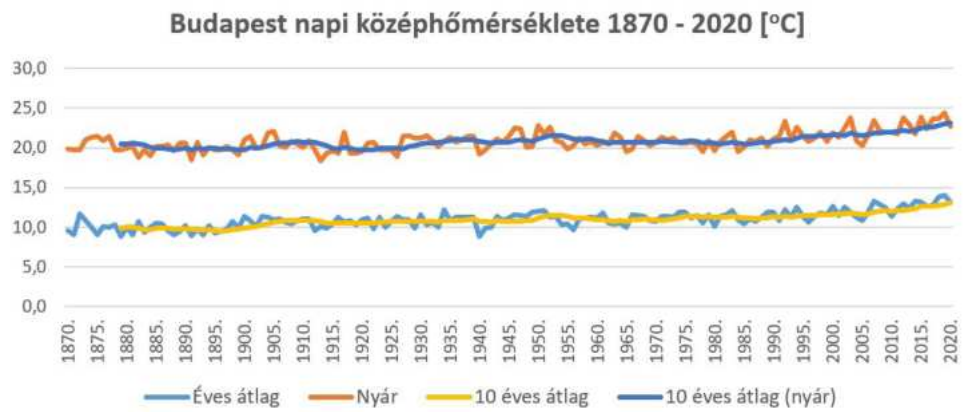
A budapesti 150 éves napi kö-

zéphőmérsékleti adatokra tekintve (1. ábra) rögtön szembetűnő az a trend, ami világszinten megfigyelhető a globális felmelegedés, az átlaghőmérséklet emelkedés tekintetében. A XIX. század végén még 10 °C alatt volt a napi középhőmérséklet és a nyári hónapok átlaga sem érte el a 20 °C-ot, addig mára ez az érték 13 °C és 23 °C. Ez a 100-150 év alatt elszenvedett több mint 3 °C-os emelkedés kimagaslónak tekinthető magyarországi és világviszonylatban is. Ami aggasztó, hogy az utóbbi években mintha felgyorsult volna ez a folyamat. Míg az 1900-as évektől kezdődően 50 év kellett 1 °C-os emelkedéshez, addig a 2000-es években már 10-15 év elég volt ehhez.

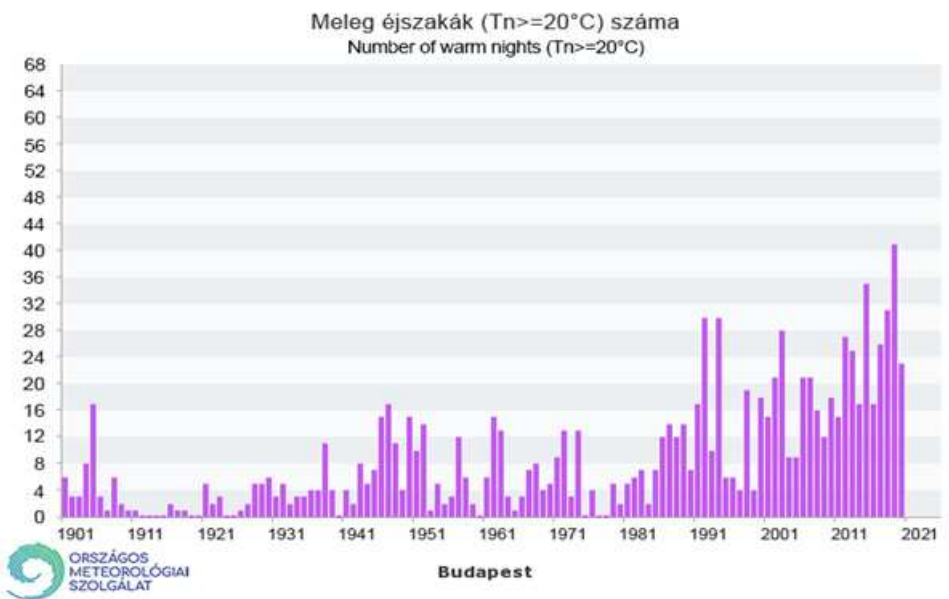
A leglátványosabb, a felmelegedés intenzitását alátámasztó grafikon a budapesti meleg éjszakák számának drasztikus növekedését mutatja (2. ábra). Ez azoknak a napoknak a száma, amikor nem megy 20 °C alá a hőmérséklet. 2019-ben, amikor a nyári (június, július, augusztus) napi átlagos középhőmérséklet 24,4 °C volt, 41 (!) ilyen nap volt.

A Budapesten lehulló csapadék azonban éves szinten és a nyári hónapokat tekintve szignifikáns csökkenést nem mutat (3. ábra). Hozzá kell tenni, hogy ez a csapadékmennyiség gyakran, ritkábban, nagyobb mennyiségben érkezik. Azaz a szárazabb napok száma nőtt, és vele együtt a napi maximum csapadékmennyiségek is. Például megemlíthető, hogy 2015. augusztus 17-én 115,4 mm eső hullott, ami 120 éves rekordnak számít Budapesten. Ez a nyári csapadék mennyiség (243,7 mm) fele és az éves mennyiség (598,7 mm) 20 százaléka volt egy nap alatt.

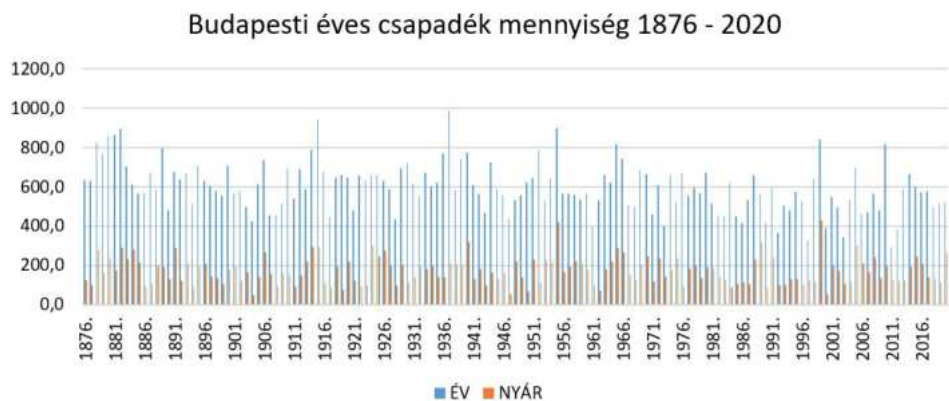
Összefoglalva a 2022-es aszály kétség kívül a XXI. század eddigi legsúlyosabb jelensége volt, mégsem írhatjuk száz százalékban a

1. ábra: Budapest napi középhőmérsékletének éves és nyári (június, július, augusztus) átlaga, valamint a 10 éves mozgóátlag

2. ábra: Budapesti meleg éjszakák száma (Forrás: OMSZ)

3. ábra: Budapesti éves és nyári (június, július, augusztus) csapadék mennyisége

globális felmelegedés és éghajlatváltozás számlájára, hiszen csak a XX. században több hasonló eset történt. Az 1904-ben, 1935-ben, 1952-ben és 1990-ben bekövetke-

ző aszályok közül az 1952-es még a 2022. évinél is nagyobb károkat okozott.

Szerző: Kiss Ferenc

Vezetőségváltás a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságnál

Közel 10 év után új igazgatója és műszaki igazgatóhelyettese lett a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságnak. Szilágyi Attila nyugdíjba vonulásával volt főmérnökünk,

Mészáros László lett az igazgatóság új vezetője, aki – az 1953-as megalapítása óta – igazgatóságunk 15. igazgatója. A műszaki igazgatóhelyettesi, főmérnöki fel-

adatokat ezentúl Órsi János látja el. Néhány szóban bemutatjuk a leköszönő és az új igazgatókat, továbbá az új műszaki igazgatóhelyettesünket.

Szilágyi Attila (vízrajzi szakmérnök, szárazföldi hidrológus mérnök) 1983. szeptember 1-től kezdte pályafutását hidrológusként a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságon. Közel egy fél év elteltével csoportvezetői megbízást kapott, majd 2002-től osztályvezetőként, 2012-től pedig az igazgatóság

műszaki igazgatóhelyettese lett. 2014. szeptember 1-én, a főmérnöki feladatainak ellátása mellett a belügyminiszter megbízta az igazgatóság vezetésével, majd sikeres pályázata után, 2014. december 1-től megkapta igazgatói kinevezését. Az országon belül minden nagyobb árvíz- és belvízvédekezésben személyesen is részt vett, úgymint a 2013. évi, mértékadó dunai árvízi védekezés, amiért megkapta a „Rendkívüli Helytállásért Érdemjel Bronz Fokozat”-át, vagy 2018-ban, a valaha mért legalacsonyabb dunai vízszint miatt szükségessé vált a Ráckevei (Soroksári)-Duna vízpótlása, amiért a „Köz Szolgálatáért Érdemjel Bronz Fokozat”-ával jutalmazták. Ezekon túlmenően a 2019-es Hableány termes személyhajó kiemelési feladatainak igazgatósági koordiná-

lását (melyért a „Rendkívüli Helytállásért Érdemjel arany fokozatát” érdemelte ki) és a 2020-as évben, Szigetszentmiklóson, a Tebe sornál bekövetkezett olajszennyezés kárelhárítását is elhivatottan irányította. 2023. szeptember 1-én kapta meg a 40 éves közalkalmazotti jogviszonyért járó jutalmát. 2024. március 15-e alkalmából Magyarország köztársasági elnöke Szilágyi Attilának a vízügyi ágazat, különösen a vízrajz területén nagy hozzáértéssel végzett, négy évtizedes szakmai tevékenysége elismeréseként a „Magyar Arany Érdemkereszt” kitüntetést adományozta.

Május 11-én töltötte be a 65. életévét, ezért a vezetői megbízása alól felmentette a belügyminiszter, szaktudásával azonban továbbra is segíti az igazgatóság működését.

Az igazgatói feladatok ellátásával a belügyminiszter úr május 12-én megbízta – főmérnöki feladatainak ellátása mellett – Mészáros Lászlót, igazgatóságunk főmérnökét. Minisztériumi pályáztatás útján 2024. július 1-től megkap-

ta az igazgatói kinevezését is, így új igazgatója lett a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságnak.

Mészáros László (vízépítő technikus, építőmérnök, okleveles környezetmérnök) 1998. óta dolgozik az igazgatóságnál. Kezdetben árvízvédelmi területi előadóként, majd – végigjárva a ranglétrát – 2002-től árvízvédelmi csoportvezető, 2014-től megbízott árvízvédelmi osztályvezető munkakörökben dolgozott. 2014 decemberében – osztályvezetői munkakörének ellátása mellett – megbízta igazgató úr a műszaki igazgatóhelyettesi feladatok ellátásával. Sikeres pályázatot követően 2015. január 1-től kinevezték az igazgatóság műszaki igazgatóhelyettes, főmérnökének.

Részt vett 1998-tól a nagy du-

nai árvizek elleni védekezésekben (2002., 2006., 2010., 2013.): kezdetben műszaki ügyeletesként, majd ügyeletvezetőként, amit magas állami kitüntetésekkel is elismertek: 2002-ben „A Vizek Kártételei Elleni Védekezésért Bronz Érdemérmé”-t, 2006-ban „A Vizek Kártételei Elleni Védekezésért Ezüst Érdemérmé”-t és „Miniszterelnöki köszönet”-et, 2013-ban az „Árvíz és Belvíz Elleni Védekezésért Emlékérem Bronz Fokozat”-át.

A több évtizedes szakmai munkája elismeréséül 2022-ben megkapta a „Köz Szolgálatáért Érdemjel Ezüst Fokozat”-át.

Tagja a Magyar Hidrológiai Társaságnak (MHT), elnöke az MHT Közép-Duna-völgyi Területi Szervezetének.

Órsi János (vízügyi technikus, környezetmérnök, ár- és belvízvédelmi szakmérnök) 12 éve dolgozik igazgatóságunknál, de tanulmányait és pedagógiai múltját tekintve 23 éve van a szakmában. Kezdetben az I. Szakasz-mérnökségen dolgozott árvízvédelmi ügyin-

tézőként, majd területi felügyelő feladatokat látott el. 2015-16. között megbízást kapott az I. Szakasz-mérnökség Hajózási kirendeltségének a vezetésére. 2014-től a Szentendrei-sziget szakaszvédelem-vezető-helyettese volt, 2020-tól pedig már a szakaszvédelem-vezetői feladatokat látta el.

2021-től a Műszaki Biztonsági Szolgálat területi műszaki referense, majd 2022 februárjától a Ráckevei (Soroksári)-Duna üzemirányításának vezetője, 2023 márciusától az MBSZ szolgálat-vezető-helyettese volt. 2024. február 1-től a központban műszaki titkári feladatokat látott el, május 21-től – munkakörének megtartása mellett – megbízást kapott a főmérnöki feladatokat elvégzésére. 2024. július 25-től igazgatóságunk fő-

mérnöke.

Tagja a Magyar Hidrológiai Társaságnak. 2017-2020. közötti időszakban, a Thán Károly Ökoiskola vízügyi képzésében részt vevő diákokat oktatta, továbbá az év végi vizsgáknál a vizsgabizottság elnöke volt. Jelenleg is tart előadásokat évente több alkalommal az Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karán, az építőmérnöki képzésben résztvevő hallgatóknak.

Hosszú, boldog, egészségben gazdag nyugdíjas éveket kívánunk Szilágyi Attila igazgató úrnak, és sok erőt, jó egészséget, türelmet és kitartást kívánunk Mészáros László igazgató úrnak és Órsi János főmérnök úrnak.

Szerző: Károlyi-Verebélyi Noémi

Tápió-patak kotrási munkálatai

Az elmúlt évek során az Alsó-Tápió-patak tápiósági szakaszán, a távjelzős vízmérce környezetében, a vízfolyás medre erősen feliszapolódott. A kedvezőtlen medervisnyók, a növényzet túlbúrjázása miatt az érintett szakaszon a vízmérce működés kétségessé vált. A megfelelő működése érdekében szükség volt az érintett mederszakasz kotrására.

Az I. Szakasz-mérnökség a kotrási munkákat kérte a Műszaki Biztonsági Szolgálat keretein belül működő Fenntartási és Üzemeltetési Szolgálattól (MBSZ/FÜSZ) a vízmérce alatti és feletti szakaszon, összesen kétszáz méter hosszban. Lehetőség volt ennél nagyobb szakaszon elvégezni a munkákat, így összesen nagyságrendileg ötszáz méter kotrás történt meg. A kitermelt mederanyagot a patak fenntartó sávjában helyezték el, ahol van lehetősége szikkadni, így nem kellett veszélyes hulladékként

kezelve elszállítani.

A térségben Tápiógyörgye településen átfolyó Egyesült-Tápió-patak mentén szintén történtek kotrási munkálatok. A belterületi szakaszon feliszapolódott mederből eltávolították az iszapot és a vízi nö-

vényszemet. A kitermelt anyagot a vízfolyás rézsújára deponálták ki. Az évek óta aktuális mederkotrási, mederrekonstruktív munkák remélhetőleg a továbbiakban is várhatók.

Szerző: Vajda Péter

Egyesült-Tápió-patak kotrása

Alkalmazott geotermia tanfolyam

A felújított gárdonyi Vízügyi Oktatási Központban 2024. május 28. és 30. között a Vízügyi és Vízyűjtő-gazdálkodási Osztály felszín alatti csoportja a fenti témájú képzésen vett részt. A képzést az Országos Vízügyi Főigazgatóság Továbbképzési Osztálya szervezte és azon mind a 12 vízügyi igazgatóságtól érkeztek felszín alatti vizekkel foglalkozó szakemberek. Ennek eredményképpen a tanuláson kívül lehetőség adódott egymás személyes megismerésére és a tapasztalatok megosztására.

A tanfolyam főbb egységei a következők voltak: Magyarország geotermikus természeti adottságainak és a geotermikus energia főbb hasznosítási lehetőségeinek áttekintése, a geotermikus energiatermelés és -hasznosítás jogi keretrendszerének áttekintése, a geotermikus rendszerek üzemeltetési problémáinak és azok kezelési lehetőségeinek ismertetése, továbbá áttekintés a geotermikus energiahasznosítás hazai és nemzetközi helyzetéről, jövőbeni lehetőségeiről és az Európai Unió geotermikus stratégiájáról.

Az előadó Dr. Szanyi János egyetemi adjunktus volt, akinek szakterületei a hidrogeológia, a geotermika, a környezetföldtan és a geomatematika. Szanyi János igen

kép forrása: www.kcadeutag.com/geothermal-drilling

széleskörű hazai és külföldi tapasztalattal rendelkezik a geotermikus kutatás-termelés teljes vertikumát tekintve.

A geotermikus energia felhasználása jóval sokrétűbb, mint elsőre gondolnánk. A spektrum a villamosenergia-termeléstől, a fűtés-hűtésen át, a melegvíz-szolgáltatásig terjed, sőt ide tartozik a földalatti hőtárolás és bizonyos kritikus elemek kinyerése a termálvízből (LINDAL diagram).

Magyarország geológiai és hidrogeológiai adottságai elsősorban a fűtés-hűtés és a melegvíz előállítás technológiai feltételeit teremtik meg.

Az elmúlt években az energiaváltság hatására mind jobban előtérbe került a geotermikus energiahasznosítás, amely – mivel a felszín alatti vizek kivételével valósul meg – egyre növekvő mennyiségű feladatot ad a vízügyi ágazatnak.

Egy-egy sekély mélységű, a talajvízkészlet hasznosításával működő rendszer kialakításának és üzemeltetésének hatását elég jó eséllyel meg lehet becsülni, az esetleges problémák hamar jelentkeznek és ezek korrigálása is könnyebb. A nagymélységű, termálvizeket hasznosító rendszerek ezzel szemben igen komoly kihívást jelentenek, mind szakmai (geológiai, hidrogeológiai), mind engedélyez-

tetési szempontból.

2023 márciusa előtt az ilyen típusú fúrásokra a vízügyi hatóság adott engedélyt. Ennek során nekünk, mint vagyonkezelőnek, lehetőségünk volt egy-egy konkrét fúrás lemélyítését megelőzően, illetve az üzemeltetéssel összefüggésben a vízkészlet igénybevételének lehetőségeit megszabni, a hatások rendszeres vizsgálatát előírni, és adott esetben a vízkivétel mennyiségét csökkenteni.

2023. március 1-jével azonban a Bányatörvény módosításával a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZTFH) alá tartozó bányafelügyelethez került a geotermikus projektek engedélyezési eljárása a vízügyi hatóság fennhatósága alól. Igaz ugyan, hogy a vagyonkezelő hozzájárulása most is szükséges a hatósági eljáráshoz, azonban ezt jóval kevesebb információ és jogszabályi lehetőség birtokában tehetjük meg, sokszor úgy, hogy a fúrás(ok) konkrét helyét sem ismerjük. Mindezek részletes bemutatása jelentősen meghaladja jelen cikk kereteit, azonban remélhetőleg érdeklődést váltott ki a témával kapcsolatban az olvasóból, sőt esetleg inspirációt is kapott a téma részletesebb megismeréséhez.

Szerző: Laukó Ágnes

LINDAL diagram

Harkány, Harka kút

2024. június 5. és 6. napján, Harkányban került megrendezésre a 2024. évi Jogi és Közbeszerzési Országos Értekezlet (a továbbiakban: Értekezlet). Az Értekezleten az igazgatóság részéről három fő, a gazdasági igazgatóhelyettes úr, az Igazgatási és Jogi Osztály vezetője, valamint a Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály vezetője vett részt. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság felkérésére az Értekezlet házigazdája a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság (a továbbiakban: DDVIZIG) volt. Az Értekezlet helyszínéül a Dráva Hotel szolgált. A résztvevők az előadásokat külön jogi és külön közbeszerzési szekcióüléseken hallgathatták meg.

A közbeszerzési szekcióülésen ismertetésre kerültek a Beruházási Törvény és a KEHOP+ projektek indításához kapcsolódó aktualitások (előadó: Dr. Boros András Zoltán, közbeszerzési osztályvezető, OVF); Humánpolitikai aktualitások a szabályozás területén (előadó: Ótott Annamária, humánpolitikai osztályvezető, OVF); Dinamikus beszerzési rendszer működtetéséből eredő eddigi tapasztalatok be-

mutatása (előadó: dr. Csonka Gergő, közbeszerzési referens, OVF); Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság bemutatása, aktualitások a keretmegállapodásokban (előadó: dr. Demény Ádám, főigazgató, Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság).

A jogi szekció témái közül kiemelkedő jelentőségűek voltak: Projektekkel kapcsolatos perek tapasztalatai (előadó: dr. Czinke Péter, kamarai jogtanácsos, OVF); Az új ingatlan-nyilvántartási szabályozás (előadó: dr. Gál Zoltán, főosztályvezető, Baranya Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály); Adatvédelem a vízügyben, különös tekintettel a közérdekű adatigénylések teljesítésére vonatkozóan (előadó: Baksa Márta, adattári osztályvezető, OVF).

Az első nap végén, a szakmai előadásokat követően, szervezett területi program keretében az érdeklődők Harkányban tehettek egy könnyed sétát, megismerve a harkányi gyógyvíz és az ördögszántotta hegy legendáját:

„Egyszer volt, hol nem volt, élt valamikor egy vén boszorkány

Nagyharsány falujában, a hegy tövében, akinek volt egy gyönyörűséges leánya, Harka. Szeme csillogott, mint a gyémánt, alómló dús haja olyan tüneményesen selymes volt, mint az esthajnali pára, szép ívű, piros száját pedig csak a hajnalban nyíló rózsabimbóhoz lehetett hasonlítani. Az ördög mindenáron szerette volna megkaparintani az ártatlan szépséget. Ígért az anyóknak fűt-fát, s mikor ez sem használt, átokkal fenyegette. Az anyóka alkut ajánlott: ha az ördög estétől hajnalig, a kakaskukorékolásig felszántja a Harsányi-hegy szikláit, akkor övé a lány, de ha csak egy ásónyommal is elmarad, ne számíton a kezére.

Az ördög megörült az ajánlatnak, előhozta a pokolból hatalmas vasekéjét, egy macskát és egy kecskét fogott be eléjük. Jókedvűen kezdett hozzá a szántásnak, s még éjfél sem ütött az óra, máris fel volt szántva a hegy fele. Nosza, megijedt erre az öregasszony, de végső elkeseredésében pompás mentőötlete támadt. Éjfél után odament a tyúkólhoz, s elkezdett kukorékolni. A kakasok visszafeltek neki, s csakhamar az egész falu hangos lett a kakasszótól. Az ördög nem vette észre a csejt, bukása feletti dühében elhajította az ekéjét egészen Beremendig (az ekéről lepottyant sárból lett a síklósi hegy), ő maga pedig Harkány falunál (amely a szép Harkáról kapta nevét) nyomtalanul eltűnt a föld gyomrában.

Ahol lement a pokolba, a repedésen víz tört fel a felszínre, mely azóta is buzog.”

Az OVF és a vízügyi igazgatóságok nevében ezúton köszönjük a tartalmas és színvonalas szervezést a DDVIZIG-nek!

*Szerzők: Sipos Karolina,
dr. Sarkadi Zoltán*

A III. Szakasz mérnökségén történt...

Az elmúlt időszakban sem lassult le az élet igazgatóságunkon. 2024 júniusának első hetében a dunai részvízgyűjtőkön leesett nagy mennyiségű csapadék hatására árhullám vonult le a Dunán, így az igazgatóságunk működési területének több árvízvédelmi szakaszán is készültségi fokozatokat kellett elrendelni.

A III. (ráckevei) Szakasz mérnökség területén, 2024. június 6-án a 02.01. (Apostag, Dunavecse, Szalkszentmárton), a 02.02. (Tass, Makád, Lórév) és a 02.03. (Szigetújfalu, Tököl, Halásztelek) árvízvédelmi szakaszokon I. fokú árvízvédelmi készültségi fokozatot rendelt el igazgatóságunk védelemvezetője. Az OVF által kiadott feladatkiírás alapján tetőző vízszintrögzítésre került sor a Duna folyam teljes szakaszán. 2024. június 8-án őrünk megkezdték az előkészületeket a feladat elvégzéshez. A vállas karókat a – hozzávetőlegesen kilométerenként meghatározott – mérési pontok helyszínére szállították, ahol előzetes tereprendezést végeztek. A karók vízszintre történő rögzítése, majd annak – nagyfontosságú RTK GPS eszközzel történő – bemérése 2024. június 9. és 10. között történt meg. A Duna apadása következtében az érintett védelmi szakaszokra elrendelt I. fokú készültségeket 2024. június 10-én 18:00 órától megszüntette a védelemvezető.

Igazgatóságunk 2024. évben is ugyanúgy, ahogy az elmúlt évek során tette, örömmel fogadta azokat a diákokat, akik a nyári gyakorlatukat körünkben szeretnék eltölteni. Az idei nyáron a Than Károly Ökoiskola és Technikum felkérését elfogadva biztosítottunk közel két hétig tartó elfoglaltságot és gyakorlati képzést hét diák számára a III. Szakasz mérnökségén.

Tetőző vízszint rögzítése

A nálunk töltött idő alatt kollégáink igyekeztek minél szélesebb körben megismertetni a diákokat a vízügyi igazgatóságok feladataival és szerepével, valamint működési területünkön található műtárgyak funkciójával, rendeltetésével. Törekszünk arra, hogy a nálunk töltött idő alatt a lehető legtöbbet mutassunk be a diákok számára az ágazat által ellátott feladatok sokszínűségéről, fontosságáról és szépségéről. Nem titkolva a kihívásokat sem, amikkel nap, mint nap szembesülnek kollégáink a munkájuk ellátása során. Mindeközben reméljük, hogy a köztünk eltöltött kevéske idő kedvet csinál néhányuk számára, és így a későbbiekben valamelyik vízügyi igazgatóság kollégájaként üdvözölhetjük őket.

2024 júliusában – a már hetek óta tartó, az egész ország terüle-

tén uralkodó hidrometeorológiai helyzet következtében – igazgatóságunkon is II. fokú vízhiány elleni készültség lépett életbe a 02.01, 02.02., 02.03. vízhiánykezelő körzetekben 2024. június 30-án. A védekezés során a vízkormányzási feladatokat, valamint a szükséges műszaki beavatkozásokat munkaidőben látták el kollégáink. Mindközben a szakasz mérnökségünk továbbra is ellátta a működési területén található vízfolyások, csatornák és műtárgyak felügyeletét érintő feladatokat, folytattuk a 2024. évre betervezett fenntartási munkák végrehajtásának irányítását és ellenőrzését, illetőleg elvégeztük a működési területünkön található vízfolyások vízkormányzásával összefüggő feladatokat.

Szerző: Tóth Krisztián

Szittyó-csatorna, műtárgy karbantartás

A KDVVIZIG 2024. március 1. és augusztus 31. közötti időszakban átlagosan 307 fő foglalkoztatását tervezte, amely augusztus 31-ig maximális átlagléttszámmal valósult meg. A program szeptember 1-től hosszabbítással folytatódik, 2025. február 28-ig ismét 307 fős átlagléttszámmal szándékozik foglalkoztatni igazgatóságunk.

Szerző: Garamvölgyi Melinda

Heréd-Bér-patak, kaszálás

Vízügyi Oktatási Központ (Gárdony) területrendezési közfoglalkoztatási mintaprogram

A „Program” indításának előzménye, hogy az ingatlanon lévő ágazati, oktatási funkciókat ellátó épület, komplex – mind építészei és mind épületgépészeti rendszerelemekre kiterjedő – felújításon esett át. A felújítási program a kivitelezési időkorlát miatt nem tartalmazta a környezetrendezési munkálatok elvégzését.

A beruházást követő állapotban az ingatlan környezete nem illeszkedett a felújítás befejezésével megvalósult, esztétikus megjelenésű épülethez, tekintve, hogy a parkoló és az épület körüli járdák állapota biztonságos közlekedésre nem volt alkalmas, megfelelő szintű tisztántartásuk nem volt megoldható, továbbá az – eredeti az idők folyamán a környezeti hatások által megromlott – így fellelt állapot sem volt racionálisan helyreállítható. A meglévő drótfonatos kerítés az elvárt biztonsági szempontokat, a bejárat kapuk a kezelhetőséggel szemben alapvetően támasztott, kielégítő üzemeltethetőségi funkciójukat nem teljesítették.

A „Program” fentieknek megfelelően tartalmazta az épület megközelítését biztosító járdák és gyalogos közlekedési utak, továbbá a gépjárművek biztonságos elhelye-

zését lehetővé tevő parkoló kialakítását, kerékpártárolóval egyetemben. Az épület védelmét biztosító bejárat frontvonalai kerítés szintén megújul a területre bejutást biztosító kapukkal együtt. A szükséges tereprendezési és esztétikai megjelenést célzó kertépítési munkák szintén a program részét képezték.

A program megvalósítása – a vízügyi ágazat képzésekkel és oktatással kapcsolatos feladatainak racionális ellátása érdekében – jelen konstrukciós formában költséghatékony és társadalmilag is hasznos. A tervezett beruházást vállalkozó bevonásával végeztük el, építőipari kivitelezési szolgáltatás keretein belül.

A mintaprogram célja, hogy a vállalkozói munka mellett az elő-

készítési, valamint a kivitelezési munkákhoz kapcsolódóan (bontás, talaj előkészítés, tereprendezés, silt deponálása, rakodás, növénytelepítés, füvesítés) szakképzettséggel nem rendelkező álláskeresők kerüljenek foglalkoztatásra, akik a programban való részvétellel jelentős munkatapasztalatra tennének szert, mely nagyban növeli a későbbi elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedésüket. Nyolc fő közfoglalkoztatott dolgozót foglalkoztattunk a mintaprogram keretein belül, akik tevékenyen segítettek a vállalkozó által elvégzett munkafolyamatokban. A parkoló és a járdák, valamint az új kerítés elkészült. A munkálatok szeptember 30-ig befejeződtek.

Szerző: Garamvölgyi Melinda

Budapest Diákváros - Déli Városkapu Fejlesztési Program: Aktualitások

A Magyar Posta Takaréknál Ingatlan Befektetési Alap (székhely: 1134 Budapest, Kassák Lajos utca 19-25.) képviseletében eljáró Gránit Alapkezelő Zrt. (székhely: 1134 Budapest, Kassák Lajos utca 19-25.), mint Bérbeadó és az igazgató, mint Bérlet között 2020. október 21. napján bérleti szerződés jött létre a Budapest, IX. kerület, 38236/738 hrsz. alatti, természetben, 1097 Budapest, Táblás utca 39. szám alatt található ingatlan, valamint a Magyar Állam tulajdonában és a MÁV Zrt. vagyonkezelésében

lévő Budapest, 38236/180 hrsz. alatti ingatlan (a továbbiakban: MÁV Ingatlan) összesen 2.000 m² alapterületű felszíni területe bérleti tárgyában.

A bérleti szerződést felek 2024. augusztus 6. napján módosították. A bérleti szerződés időtartama 2026. december 31. napjáig meghosszabbításra került, illetve 2024. augusztus 31. napjától a MÁV Ingatlan területe 15 m²-rel csökkent, a mellékelt alaprajz szerint.

Szerző: Sipos Karolina

„Nagy” Ipoly-takarítás

Idén negyedik alkalommal elindult a Nagy Ipoly-takarítás, melynek keretében az Ipoly 175 kilométeres partszakaszán és a vízben szedték össze civil szervezetek a folyóba került hulladékot – mondta Rétvári Bence, a Belügyminisztérium (BM) parlamenti államtitkára, a körzet KDNP-s országgyűlési képviselője, a párt alelnöke, a 2024. augusztus 8-án, Ipolydamásdon, az Ipoly folyó partján tartott sajtótájékoztatón.

A rendezvényen részt vett továbbá Juhász Hajnalka, a KDNP

országgyűlési képviselője, a párt alelnöke, Kovács Csaba, a Balassagyarmati Városüzemeltetési Non-profit Kft. ügyvezető igazgatója és a közreműködő önkéntesek – köztük a KDVVIZIG képviseletében Garamvölgyi Melinda és Kabarcz Csaba.

A KDVVIZIG közfoglalkoztatott dolgozói részt vettek az Ipoly mentén a hulladék összegyűjtésében Ipolydamásd, Letkés, Ipolytölgyes és Ipolyszög településeken.

Szerző: Garamvölgyi Melinda

Nógrád Vármegyei Rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési tanácsai

Augusztus 12-én Balassagyarmaton, a salgótarjáni rendőrkapitányság bűnmegelőzési osztályának kollégája csoportos tájékoztatót tartott a közfoglalkoztatottaknak.

Az előadáson szó esett a legelterjedtebb csalási formákról, annak megelőzéséről és kezeléséről. A személyes adatok (pl. banki adatok) védelme kiemelt jelentőségű, ezért erről külön tájékoztatást kaptak a közfoglalkoztatott dolgozók.

Szerző: Garamvölgyi Melinda

HIDROMETEOROLÓGIAI TÁJÉKOZTATÓ

Meteorológiai helyzet

Az előző lapszámban ismertett ENSO jelenségkörhöz tartozó, a trópusi Csendes-óceán térségében 2023 tavaszán kezdődött El Niño állapot továbbra is jelentős hatást gyakorol a globális légköri nedvesség eloszlására. Bő nyolcvan éves bázison vizsgálva, 2023 nyaratól ez év júniusig minden egyes hónap átlaghőmérséklete a legmagasabb volt az év adott hónapjainak sorában. Ez szokatlan jelenségnek számít Földünkön, de hasonló hosszúságú havi hőmérsékleti rekorddöntési sorozat

tot már a 2015/2016. évi, ugyan-csak erős El Niño jelenség idején is megfigyeltek.

A mostani 13 hónapos időszak 2024 júliusában ugyan megszakadt, mivel a havi átlaghőmérséklet éppen csak a megelőző év értéke alatt maradt, de az elmúlt nyolcvan év legmagasabb átlaghőmérsékletű földi napjai 2024. július 22-23-án fordultak elő.

Az augusztus aztán valamivel hűvösebben kezdődött, majd ismét hosszú meleg periódussal folytatódott. A tengerfelszín hőmérséklete

továbbra is döntögeti a maximális rekordokat, bár a Csendes-óceán keleti, egyenlítői részén az átlagosnál alacsonyabb volt a hőmérséklet, ami a kialakulóban lévő La Niña-t jelzi, míg az óceán feletti levegő hőmérséklete sok régióban szokatlanul magas szinten maradt [HungaroMet].

Ezek a jelenségek a globális légköri áramlási rendszer részeként a Kárpát-medence térségének éghajlatára is jelentős hatást gyakorolnak.

Csapadék

A nyári hónapokban lehullott csapadékok szempontjából a Duna részvízgyűjtőit alapvetően két csoportra lehet osztani. Az Alpok térségének vízgyűjtői összességében nagyjából átlagos mennyiségű csapadékot kaptak, a sokévi átlagtól való eltérések egyik irányban sem érték el a 10%-ot, sőt a lefolyás szempontjából meghatározó Inn és Traun-Enns vízgyűjtőkön néhány százalékos többlet mutatkozott. Ezzel szemben keletre és alacsonyabban fekvő részvízgyűjtők mindegyikén az átlagosnál jóval kevesebb volt a csapadék, a Bécsi-medence és a Morva vidékétől kelet felé haladva 15-20%-ról 30-40%-ra emelkedett a csapadékhiány. Ez utóbbi értékek alapvetően az igazgatóság területét érintő vízgyűjtőket (Vág-Garam-Ipoly, Közép-Duna, Zagyva-Tarna) jellemezték.

A legcsapadékosabb hónap minden vizsgált vízgyűjtőn a június volt, a havi csapadékösszeg ekkor

10-20%-kal haladta meg a sokévi havi átlagértéket a vízgyűjtőkön.

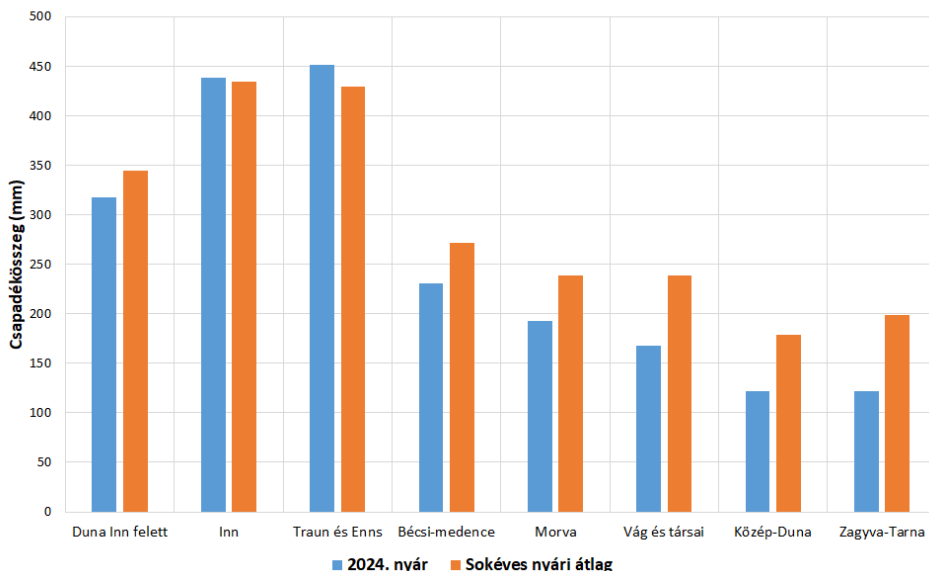
A július mindenhol szárazabb volt a szokásosnál, de amíg az Alpok térségében legfeljebb 10-20%-os volt a hiány, a legkeletre fekvő területeken a sokévi átlagcsapadéknak mindössze a 10-20%-a hullott le.

Az augusztus is hasonlóan alakult: a magasabban fekvő, nyugati részvízgyűjtőkön átlag közeli

(a Traun-Enns vízgyűjtőn 10%-kal átlag feletti) csapadékok hullottak, addig a keleti területeken 30-50%-kal elmaradt a havi csapadékösszeg a sokévi átlaghoz képest.

Ennek alapján 2024. nyarán a Duna vízgyűjtő területének nyugati része nagyjából átlagosan csapadékos volt, míg a keleti, elsősorban a Kárpát-medencebeli területek erősen csapadékhiánynak mutatkoztak.

A sokéves átlag és a 2024 nyári csapadékösszeg a vízgyűjtőkön

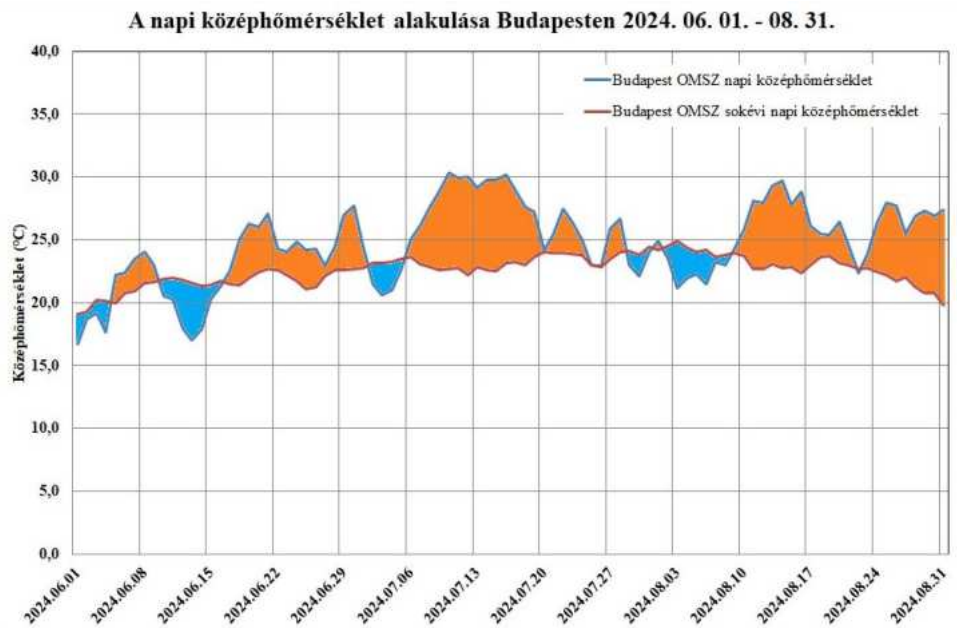
Léghőmérséklet

Igazgatóságunk területén a tavaszi átlaghőmérséklet 23,2 °C volt, ami 2,8 °C-kal több, mint a sokéves területi átlag.

Szinte azonos nagyságú pozitív havi átlaghőmérsékleti eltérés alakult ki júliusban és augusztusban, amikor az igazgatóságunkon elhelyezkedő állomásokon területi átlagban 3,2-3,3 °C-kal volt melegebb az ilyenkor megszokottnál, de a pozitív anomália júniusban is megközelítette a 2 °C-ot. A 2024 júliusa alapján országos átlagban a legmelegebb július lett 1901 óta. A tartós forróság mellett nagyon száraz is volt ez a hónap, ami országos átlagban a 7. legszárazabb a XX. század eleje óta.

A nyári időszakban az éghajlati törvényszerűségeknek megfelelően a magasabban elhelyezkedő, hegyvidéki régiókban észlelték a legalacsonyabb hőmérsékleteket. A hőmérsékleti minimumok a szokásosnak megfelelően 15-20 °C között alakultak.

Az ábrán a Budapest-Pestszentlőrinc OMSZ állomás 2024 nyári napi, illetve sokéves napi középhőmérsékleteit ábrázoltuk. A gör-

bén kékkel vannak színezve azok az időszakok, amikor átlag alatt, míg narancssárgával azok, amikor átlag felett alakult a napi középhőmérséklet. Az ábrán is jól látszik, hogy az elmúlt hónapokban alig-alig volt olyan nap, mely az átlagnál hidegebben alakult. Hosszabb, mintegy másfél hetes, az átlagnál hűvösebb időszak csak augusztus első felében volt megfigyelhető, emellett csak néhány napos hűvösebb időszak fordult elő június elején és közepén, valamint július

első napjaiban. Ezzel szemben július közepén és augusztusban többször is 6-7 °C-kal haladta meg a sokévi átlagértéket a napi középhőmérséklet. Összességében a nyári időszak mintegy kétharmad részében volt magasabb a hőmérséklet az ilyenkor szokásosnál. Az időszak legmelegebb napja július 12-e volt, mintegy 8 °C-os pozitív anomáliával, míg a leghűvösebb nap egy hónappal korábban, június 13-án volt, az átlagnál közel 5 °C-kal alacsonyabb hőmérséklettel.

Folyóink vízállása

Duna

A május végi és június eleji csapadékok következtében jelentősnek számító árhullám vonult le a Dunán és a június nagy részében meghatározta a vízjárás képét. A mederteltség a kiindulási 30% körüli értékről – a tetőzésig – 70% fölé növekedett. Mintegy három méteres áradást követően a két csúccsal tetőző árhullám első vízállásmaximuma közel 30 cm-rel haladta meg Budapestnél az I. fokú árvízvédelmi készülségi szintet június 8-án, míg a második,

pár nappal később érkezett árhullámcsúcs kicsivel a védekezési fokozat szintje alatt tetőzött. Ezután mintegy két méteres, intenzív apa-

dás következett, a hónap végére 400 cm közelébe süllyedt a vízállás a Vigadó téri vízmércén.

Az időszak hátralevő részében a

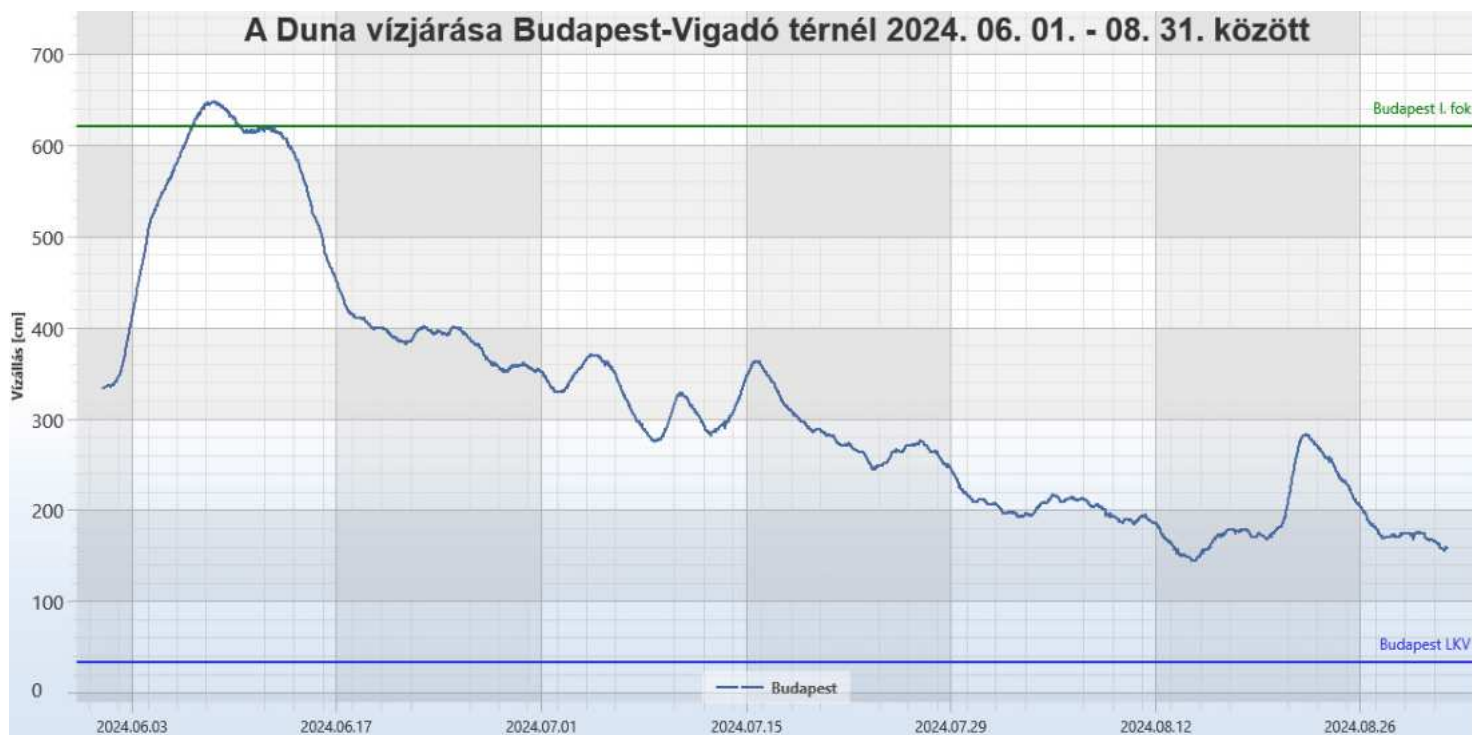
Vízfolyás	Vízmérce	Tetőzés	
		magassága (cm)	időpontja
Duna	Nagymaros	497	2024. 06. 08. 05:00
	Vác	551	2024. 06. 08. 13:00
	Budapest	648	2024. 06. 08. 15:00
	Tass	677	2024. 06. 09. 13:00
	Dunaújváros	511	2024. 06. 09. 12:00

vízjárás tendenciája végig apadó volt, kisebb vízszintemelkedésekkel tarkítva. A lassú vízszintcsökkenés augusztus elejére érkezett a 200 centiméter körüli tartományba, majd fokozatosan az alá süllyedt. Ezt az állapotot csak au-

gusztus közepén szakította meg egy kisebb, mintegy egy méteres árhullám.

A Duna havi közepes vízállása Budapestnél júniusban közel másfél méterrel, júliusban pedig mintegy harminc centiméterrel volt a

sokévi átlagos vízszint felett, míg augusztusban ugyanennyivel az átlagérték alatt alakult. Ez júniusban 40%-os, júliusban 12%-os lefolyási többletet jelentett, míg augusztusban 15%-os lefolyási hiányt eredményezett.

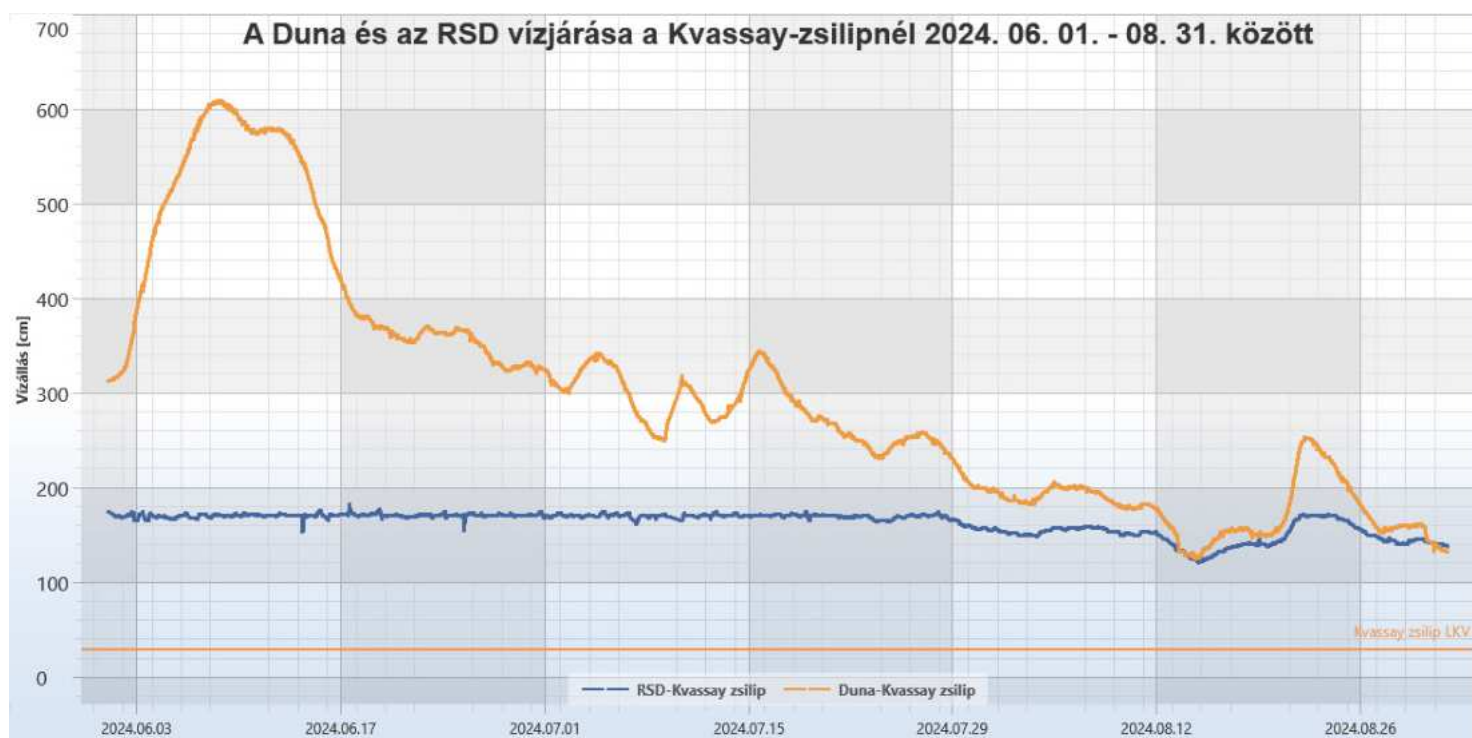
Ráckevei (Soroksári)-Duna

A Ráckevei (Soroksári)-Duna-ágba (RSD) a Kvassay-zsilipen ke-

resztül – a vizsgált időszak első két hónapja során – végig lehetséges volt a gravitációs vízbeeresztés, sőt az időszak nagy részében a Duna vízállása jelentősen maga-

sabb volt. Ennek megfelelően júniusban és júliusban az RSD vízszintje a vonatkozó üzenvízszinteken alakult.

A Duna vízállása augusztus ele-

jén csökkent – a Ráckevei (Soroksári)-Duna-ág Kvassay-zsilipen keresztül történő, gravitációs vízbetáplálása szempontjából kritikus – 200 cm-es érték alá (Budapest, Vigadó tér), így az egyre csökkenő befolyó vízmennyiségek következtében a Duna-ág szintje is csök-

kenni kezdett. Az augusztus közepi kisebb, dunai árhullám során rövid időre ismét lehetővé vált a gravitációs vízbetáplálás, aminek eredményeképpen ismét üzemszintre emelkedett az RSD vízállása, majd a dunai apadás miatt augusztus 26-tól a Ráckevei (Soroksári)-Du-

na-ág szivattyús vízpótlása vált szükségessé.

A Kvassay-zsilip dunai adatsorának hirtelen ingadozásait a szivattyútelep építése miatt kialakított ideiglenes vízmérce többszöri átalakításai és áthelyezési okozták.

Ipoly

Júniusban az Ipolyon két nagyobb árhullám vonult le, a rövid idő alatt leesett, nagy mennyiségű csapadék hatására. A felső szakaszon az első árhullámot a szlovákiai mellékvizek áradása eredményezte. Ipolytarnócnál és Nógrádszakálnál egyaránt bő egy méteres vízszintemelkedés következett be és 50-70% közötti mederteltség mellett tetőzött a folyó 7-én, illetve 8-án. A rendkívüli csapadékmennyiség hatására – szintén a felső szakaszon – pár nappal később érkezett egy újabb árhullám, ami már 1,5-2 méteres vízszintemelkedéssel járt és Nógrádszakálnál kb. 35 cm-rel az I. fokú árvízvédelmi készültségi szint alatt tetőzött. Ugyanehhez a

csapadéktevékenységhez köthetően a középső és az alsó szakaszon mintegy 1-1,5 métert emelkedett a vízszint és június 10-én, valamint 11-én 40% körüli medertelítettség mellett tetőzött. Három nappal később Balassagyarmatnál ismét áradt az Ipoly, ugyanis ekkor ért le ide a felső szakasz árhulláma és végül is az előző áradásnál 20 cm-rel magasabban, 132 cm-en tetőzött. Ipolytölgyesnél ugyanekkor már csak kisebb vízszintemelkedés jelentkezett. Szakasztól függően, legkésőbb június 17-től a folyó teljes szakaszán apadó jellegű volt a vízjárás, egészen a hónap végéig.

Júliusban alapvetően nyugodt volt az Ipoly vízjárása és összességében alacsony értékek, 5-20% között ingadozott a medertelítettség. Há-

rom kisebb árhullám azért levonult az Ipolyon a hónap során, de ezek általában csak 20-30 cm-es, illetve legfeljebb 50 cm-es vízszintemelkedéssel jártak. A legnagyobb árhullám július 11-e és 12-e körül alakult ki, melyet a 11-én lehullott, esetenként 20-30 mm csapadék eredményezett.

Július utolsó harmadában már az Ipoly teljes szakaszán apadó volt a vízjárás, hónap végére 30-40 cm-re közelítették meg a vízállásértékek az LKV szintjét.

Augusztusban szintén nyugodt volt a vízjárás az Ipolyon. A hónap elejétől egészen 17-éig, illetve az alsóbb szakaszokon 18-áig stagnált, enyhén apadt a vízszint. Augusztus 17-20. között helyenként jelentős, 20-25 mm-t meghaladó

csapadék hullott a térségre, melynek következtében a folyó felső szakaszán egymást szorosan követve, három kisebb árhullám vonult le. Azonban ezek is csak 10-20

cm-es vízsintemelkedést eredményeztek és mindösszesen 15% volt a medertelítettség a legmagasabb vízállásnál. Ugyanez a csapadékevénység a középső és alsó sza-

kaszon csak enyhe és ellaposodó vízsintemelkedést okozott. A hónap utolsó napjaiban ismét apadó, majd stagnáló volt a vízjárás.

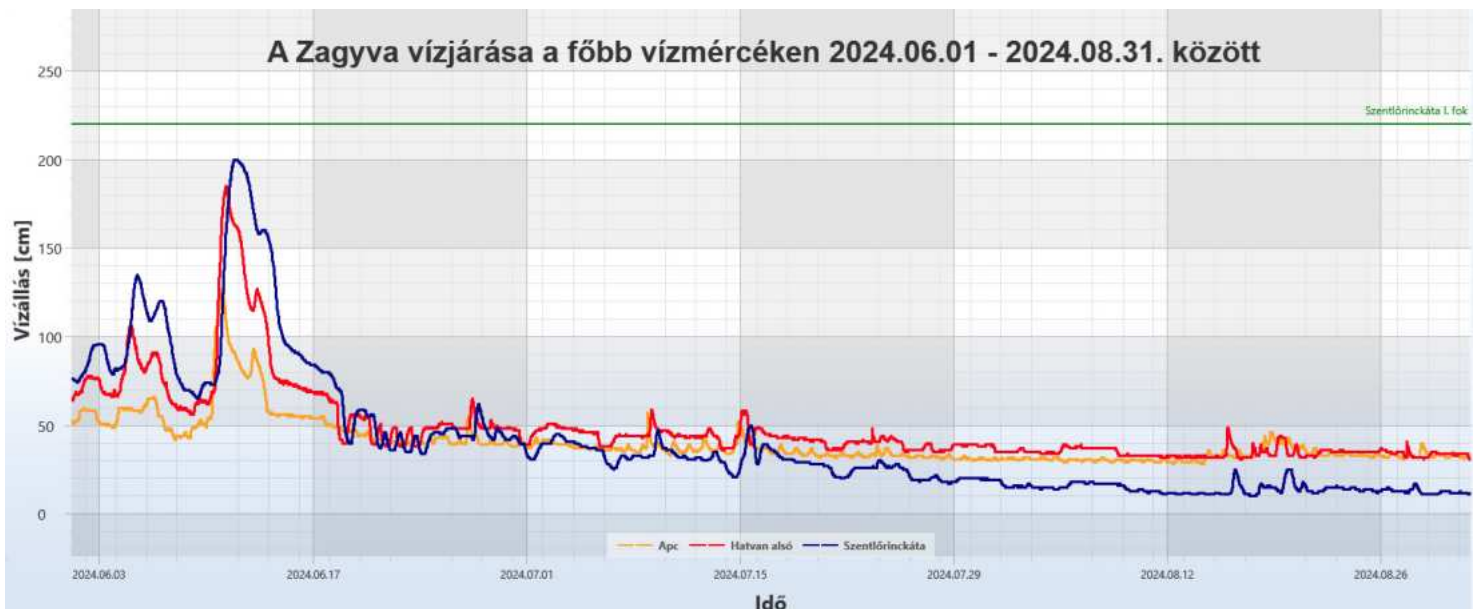
Zagyva

A Zagyva vízgyűjtőjére a nyári hónapokban a sokéves átlagnál 40%-kal kevesebb csapadék érkezett, amelynek eloszlása nem volt egyenletes a három hónap alatt. Június első harmada volt a legcsapadékosabb sokéves júniusi átlag több, mint fele ebben az időszakban érkezett, amelynek hatására

1-1,5 méteres áradás indult el a teljes folyószakaszon, de fokozatot meghaladó árhullám a tározók vízviszatartásának köszönhetően egyik vízmércén sem következett be. A folyó alsó szakaszán, Szentlőrincátánál, június 11-én este tetőzött a vízállás 200 cm-en, 20 cm-rel az I. fokú árvízvédelmi készültségi szint alatt. Ezt követően a nyár hátralévő részében

fokozatos apadás jellemezte a folyó vízjárását, egy-egy csapadékos időszak alkalmával néhány dm-es vízszintingadozás mellett.

Júliusban és augusztusban folyó vízjárása a kisvízes tartományban maradt, 5-15% medertelítettség mellett. Ezekben a hónapokban a havi közepes vízállások alacsonyabbak, a középvízhozamok kisebbek voltak a sokéves átlagnál.

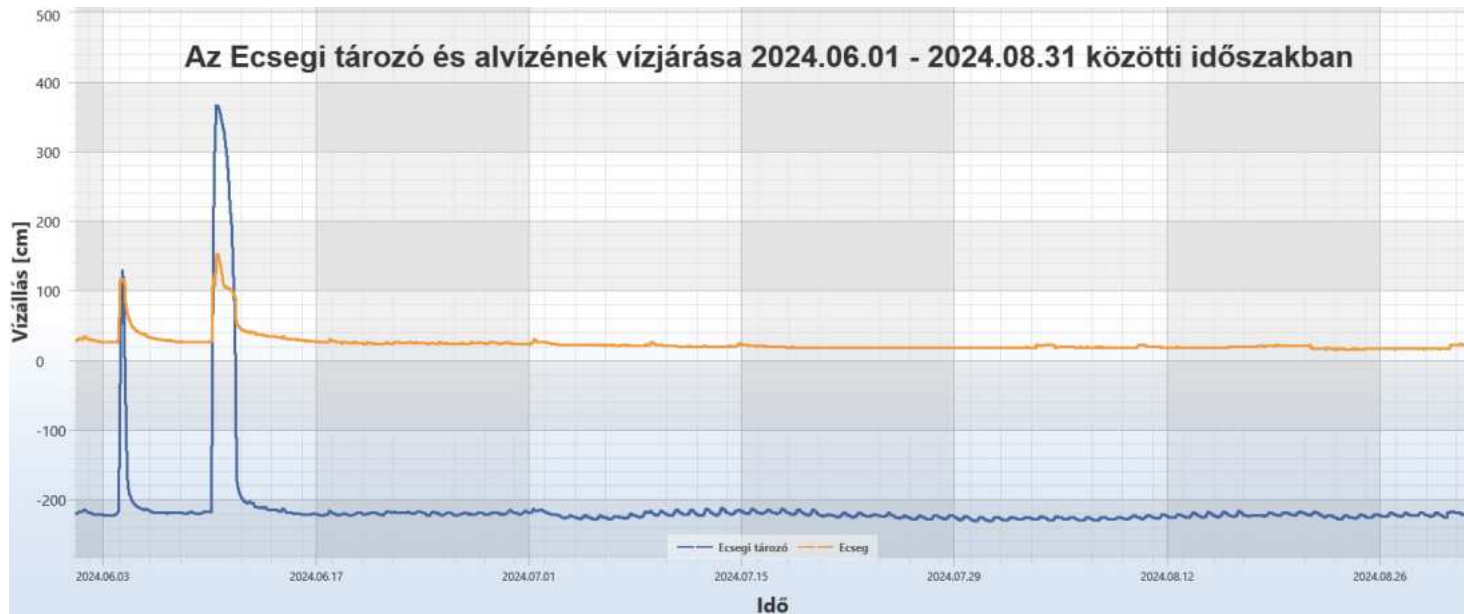

Zagyva mellékvízfolyásai

A Zagyva mellékvízfolyásai közül a Szuha-patakon vonult le június első felében egy árhullám, amelyen az Ecsegi-tározó segítségével

sikerült mérsékelni, az árhullám nagyságát. Az ecsegi meteorológiai állomáson június 8-10. között mért 30 mm csapadék hatására a tározóban kb. 6 m-t emelkedett a vízszint és június 10-én a déli órák-

ban 366 cm-rel tetőzött. Az ecsegi vízmércén a tetőzés 153 cm-rel következett be. Gyors apadás után, a nyár hátralévő részében a Szuha-patak vízjárása nyugodt, stagnáló volt.

Zagyva tározói

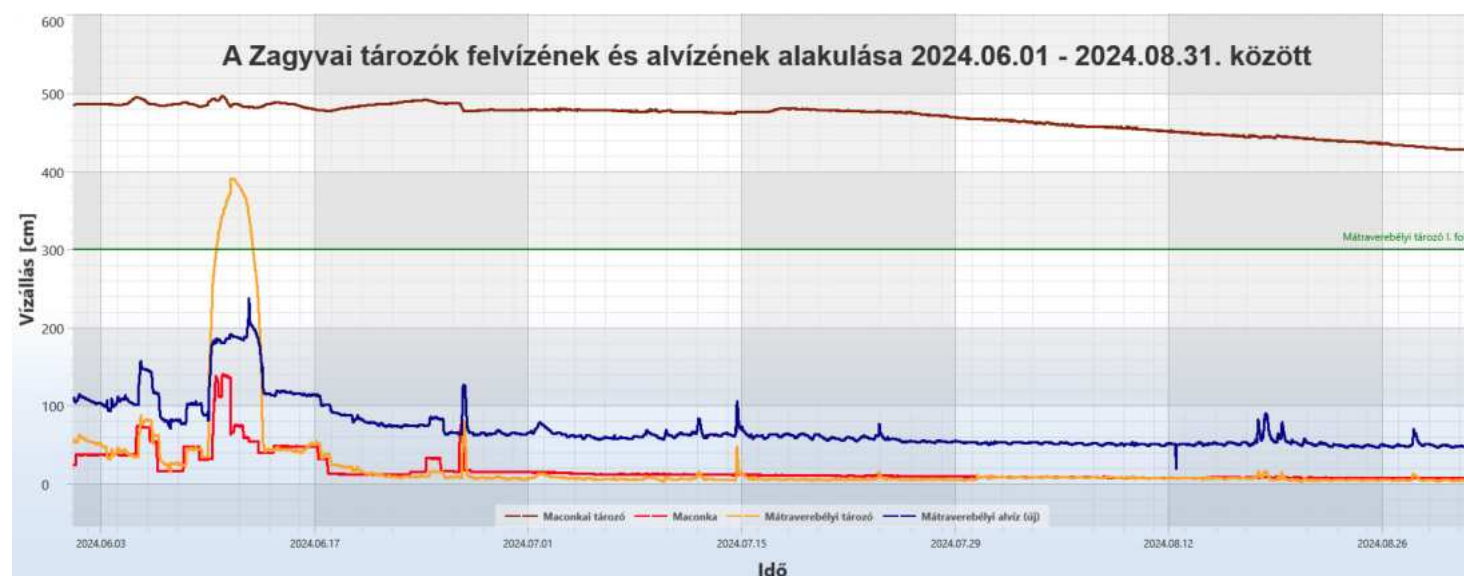
Június első felében a Zagyva felső vízgyűjtőre lehullott nagycsapadékok hatására – Maconkán június 8. és 10. között, három nap alatt 140 mm esett, Kisterenyén június 9-én 32,3 mm-t mértünk – jelentős mennyiségű vízviszatarásra volt szükség. A Maconkai-tározó vízszintje júniusban nagyobb tartományban, 478-496 cm között ingadozott, annak megfelelően,

hogyan éppen mennyi csapadék hullott a vízgyűjtő területén. A Mátraverebélyi-tározón június 11. és 13. között 40 órán keresztül volt I. fokú árvízvédelmi készültségi szintet meghaladó vízállás, amely időszak alatt összesen 220 ezer m³ vízmennyiség visszatartására került sor. A maximális vízszint a tározóban június 11-én 12 órakor 390 cm volt.

Július közepétől a csapadékszegény időjárás következtében a

Maconkai-tározó vízállása fokozatosan csökkent 481 cm-ről 427 cm-re, augusztus 31-ig. Mátraverebélyi-tározóban szintén alacsony vízállások voltak (10 cm alatti), egy-egy csapadékos nap alkalmával emelkedett néhány dm-t a tározó vízállása.

*Szerzők: Dr. Kovács Péter
Balázs-Soltész Hanna
Szurdiné Veres Kinga*

VÍZ-TÜKÖR

Interjú Hrehuss Györggyel, igazgatóságunk nyugalmazott termelési igazgatóhelyettesével

(forrás: www.kekszalag.reblog.hu)

Kedves Gyuri bácsi! Hogyan telt a gyerekkorod? Mindig is tudtad, hogy a vízügyi hivatást választod?

1938 márciusában születtem. Születésemről Budapesten, az Orbánhegy tetején lakom, minden víztől távol. A II. világháború után, miután az oroszok „visszaadták” a házunkat, az udvaron hagytak egy nagy dézsát... Onnantól már volt víz az udvaron, bicskával faragtam ágakat hajóformára, és elkezdtem kísérletezni, hogy melyik hajó hogy siklik... Itt kezdődött az én vízügyi életem!

1944 őszén megkezdtem az általános iskolát, az Istenhegyi útra jártam. Az otthonom és az iskola között volt egy forrás, a Fodor utca és az Orbán tér torkolatánál volt egy forrás, egy természetes víz... Az iskola államosítása után új helyet kellett keresni, így kerültem a Márvány utcai iskolához, ahova – közösségi közlekedés híján – minden nap gyalog mentem. Így a „vízhiány” ismét állandósult. Ez ak-

kor oldódott fel, amikor a nővérem az érettségi után a Víziterv vállalatnál kapott állást, műszaki rajzolóként dolgozott. A vízügynek már akkor volt evezős szakosztálya, ahová a barátjával jártak evezni. Miután már egyszer-kétszer voltak, engem is elvittek. Először csak kormányoztam, majd később már evezhettem is.

A háború után elhatároztam, hogy pszichológus leszek, az embereken szerettem volna segíteni. Jelentkeztem az orvosi egyetemre, ahova a felvételi sikerült, de helyhiány miatt nem vettek fel. Következő nyáron – hozzájárulva a család nehéz anyagi helyzetéhez – elkezdtem keresgélni, hogy mit is tudnék csinálni. Kis segítséggel a VITUKI-nál kötöttem ki.

A Tiszán már az előző évben a határtól elkezdtek a VO köveket (Vízrajzi Osztály kövei a folyó két oldalán, a két kő között tudják meghatározni, hogy a folyó medre a kövek között hogyan változott, pl. mélyült-e) a bal parton szerezni, 1954 nyarán egy figuráns állást tudtak biztosítani. Azon a nyáron Záhonytól Rakamazig mértük a falu templomain elhelyezett magassági jelekhez a VO köveket. A töltés és a Tisza között cserjés-erdős rész volt, melybe nyiladékokat kellett vágni, hogy látható legyen a magassági pont és a VO kő. Próbáltam megtalálni azt az optimális nyomvonalat, aminek kivágásával a legkevesebb fizikai munka (növényzetirtás) szükséges. Mivel gátórháztól gátórházig haladtunk, megismertem a gátörök munkáját, hogy hogyan foglalkoznak az emberekkel. Ekkor fogalmazódott meg bennem, hogy ha pszicholó-

gus leszek, akkor egy-egy emberen tudok csak segíteni, de ha a vízügynél dolgozom, akkor egyszerre sokuknak tudok segíteni. A nyár végére eldöntöttem, hogy én vízügyi leszek.

A VITUKI-nál milyen munkákban vettél részt? Hogyan kerültél a budapesti vízügyi igazgatósághoz?

A nyár végén a VITUKI vezérkarából jöttek ellenőrizni a felmérési munkát. Mivel meg voltak elégedve a helyszínen látottakkal, megkérdezték, hogy volna-e kedvem jövő nyáron a Balaton felméréséhez is csatlakozni. Így tehát 1955 nyarán a keleti medence felmérését végeztük el egy ultrahangos mélységmérővel. A műszert a BAHART-tól bérelt, Badacsony hajóra telepítették, mivel a VITUKI-nak akkor még nem volt hajója. A nyár végén azt mondták, hogy a mérést jövő nyáron folytatják, melyre ismét meghívást kaptam. Ősszel, amikor a mérésekkel végeztünk, már a VITUKI stabil dolgozója voltam. A Balaton felmérése utáni következő feladatom az oroszlányi hőerőmű kapacitásának növeléséhez kapcsolódott, mivel az Által-ér nem tudta a megfelelő mennyiségű hűtővizet biztosítani, muszáj volt egy tározót tervezni. A tározó tervezéséhez az Által-ér vízhozamát, hordalékmenyiségét stb. mérni kellett. Az 1956-os események is a területen értek, így kénytelen voltam a mérést otthagyni. Mikor már lehetett vonattal utazni, még egy-két lövés elhangzott a vonat mellett, de épen hazaértem. Lényeg, hogy ezt követően is a VITUKI-nál maradtam. A modellkísérleti labo-

ratóriumba kerültem át – ez már érettségi után volt, mert '56-ban érettségiztem – segédmunkásként. 1957-ben megpróbáltam a Műegyetemre bekerülni. A felvételi sikerült, de helyhiány miatt nem vettek fel. 1958-ban ugyanez megismétlődött. Viszont azt láttam, hogy akik estin vagy levelezőn végeztek, kb. harmadannyit tudnak, mint akik nappali tagozaton végeztek. Elhatároztam, hogy addig küzdök, amíg nappalira fel nem vesznek. Öt évet kellett várnom, de akkor végre sikerült, és 1962-ben elkezdtem az egyetemi tanulmányaimat. A VITUKI-s éveknek köszönhetően tanulmányi ösztöndíjat kaptam az OVF-től, azzal a feltétellel, hogy ha végzek, akkor a győri vízügyi igazgatósághoz megyek dolgozni.

Édesapám 1964-ben elszenderedett és ekkor kérvényeztem, hogy édesanyám ne maradjon egyedül itthon, a budapesti vízügyi igazgatósághoz szeretnék kerülni. Mivel az OVF ezt akceptálta, így a budapesti vízügyi igazgatóságnál álltam munkába. A Vízrajzi Osztályon a belvizes csoporthoz kerültem, melynek vezetője Somogy Miklósné (Nóra) volt. Akkor volt az a probléma, hogy a XX. csatorna felső szakaszán, Lajosmizsénél volt egy villámárvíz, ahol komoly problémák adódtak. A felső szakaszt fel kellett mérni és meghatározni, hogy hogyan lehet rendezni. 1966-ban már fiatal mérnökként ezt a feladatot elvéltem.

Ezt követően jött a lehetőség, hogy az I. Szakasz mérnökségben főleg technikusok dolgoztak, így erősíteni kellett a mérnök állományt és 1969-ben kihelyeztek szakasz mérnök-helyettesnek. Megismertem a szakasz mérnökség területét, a munkáját. Ekkoriban Dégen Imre, az OVF akkori főigazgatója nagyon jóban volt az igazgatóság erdőmérnökével, aki

panaszkodott neki, hogy mekkora kimosások vannak Visegrád térségében. Azt a feladatot kaptam, hogy tervezek Visegrád egyik árkához gátat. A szakasz mérnökség dolgozóival (dunabogdányi kövekkel megtöltött) gabiont építettünk.

Volt-e valami nagyon emlékezetes védekezés ebben az időben?

1970-ben a Felső-Tiszát egy hatalmas csapadék érte el, és testvér vízigként már a csapadék lehullásakor kérte a nyíregyházi igazgató a budapestiek segítségét. Egy mikrobusznyi vízügyes elindult. Amikor a víz már töltésszakadást idézett elő, akkor további segítséget kértek. A második mikrobusznyi társaság vezetőjének engem neveztek ki. Amikor odaértünk azonnal jelentkeztem az igazgatónál, aki az őszi szemlék idejéről már ismert engem, és azt mondta: „Gyurikám, a legnagyobb zűr a mátészalkai szakasz mérnökség területén van, menjél oda és ott kapod meg a feladatod, mert ők tudják megmondani, hogy hol tudsz a legjobban segíteni.” Ez volt olyan éjfél tájban. Azonnal beültünk a kocsiba és irány Mátészalka. A mátészalkai ügyeletben éppen ott volt egy mérnök a budapesti vízigtól, aki azt mondta: „Gyurikám, jaj, de jó, hogy jössz,

a Tisza és a Szamos között minden községet elöntött már a víz. A Kraszna és a Szamos között, eddig 80 millió m³ víz jött át a töltésen és majdnem minden falut elöntött a víz, kivéve Olcsvát és Olcsvaapátit, melyeket talán még meg tudjátok menteni. Erre koncentrálnak.” Be a kocsiba, ki a faluba, polgármesternél jelentkeztem, hogy itt a segítség. Kaptunk szállást, két órát aludtam, mondtam, hogy hatkor engem keltsenek. Körbejártam a helyszínt, felmértem az eddigi védekezési beavatkozásokat, melyeket elsősorban a helyiek intéztek. Minden falunak volt egy lokalizációs töltése, a két fővédvonal között. Azon védekezett mindenki, hogy onnan ne jöjjön az áldás a házukra. Mondtam, hogy a védekezés csak úgy működik, ha a fővédvonalakat megvédjük. Kis átmérőjű csöveken folyt, pontosabban lőtt ki a víz a folyó felé. Ez a víz már veszélyeztette a töltést állékonyságát. Kőbányából azonnal követ hozattam és szórattam ki az emberekkel az átereszhez, nehogy tönkremenjen a töltés. Végül a falu védelme érdekében a töltést robbantással meg kellett nyitni... Végül ez a két falu menekült csak meg az árvíztől, az összes többiben kimenekítések voltak, házak dőltek össze. A károsodott közsé-

*Árvíz Tunyogmatolcsón (1970.05.25.)
(forrás: www.museum-digital.org)*

geket őszre újra felépítették, teljes vízellátással, csatornázással, a két megmentett falu meg megmaradt az eredeti állapotában.

Nagyon hosszú utat jártál be ezt követően a KDVVIZIG-nél, de mégsem innen mentél nyugdíjba... Mi volt az oka?

A szakaszmérnök-helyettesi pályafutásom után lettem szakaszmérnök, majd termelési főosztályvezető, utána árvízvédelmi és folyamszabályozási osztályvezető. Amikor osztályvezető voltam, egyfolytában hívtak az ÁBK SZ igazgatója, Polgár István (a KDVVIZIG korábbi igazgatója), hogy menjek át hozzájuk dolgozni. Sokáig ellenálltam, de azt jött egy olyan szituáció, mellyel nem tudtam azonosulni: az igazgató egyik nap azt mondta, hogy a kiadott feladatot így csináljuk, amit adtam tovább az embereknek, következő nap azt mondta, hogy ne így, hanem úgy csináljuk, azt is adtam tovább... Nem kellett hozzá sok idő, hogy elfogadjam az ÁBK SZ ajánlatát.

A víz igazgatóságban nem engedtem el azonnal, hanem a Tervezési Osztályon lettem osztályvezető-helyettes, ahol a vízminőségi kárelhárítás ügyek koordinálását bízták rám. Végül 1983 őszén sikerült az ÁBK SZ-hez átkerülni.

Milyen feladatot kaptál az ÁBK SZ-nél?

A Vízkárelhárítási Főosztályhoz kerültem, mint osztályvezető-helyettes. Később osztályvezető, majd a Védelmi Főosztály főosztályvezető-helyettese, végül a védelmi szakfelügyelet vezetője (főosztályvezető) lettem.

Amikor az ÁBK SZ-hez kerültem, az OVF-től kaptam egy megbízást: a '70-es árvíz után az országban az altalaj vizsgálatokat el kell végezni, nehogy újabb töltésszakadás következzen be. Így minden

igazgatóságon az összesen 4200 km hosszú védvonalat felmérték a szakemberek (pl. VITUKI) és én koordináltam, a csoportomban dolgozó szakember értékelte, így megismertem az ország védvonalait. A „zűrös” szakaszokon még a mai napig is kérdezik, hogy mit kéne a problémával csinálni.

Közben az OMIT-nak egyik szervezője is lettem. Célunk az volt, hogy az „ország vízügyi koponyái” egy helyről irányítsák, segítsék a vízügyi igazgatóságok munkáját.

Volt egy olyan feladatom is az ÁBK SZ-nél, hogy az ÁBK SZ repülőgépét – mely a budaörsi reptéren állomásozott – koordináljam, irányítsam (no nem pilótaként), védekezés idején az árvízi eseményeket felülről is megtekintsük, rögzítsük. Egy jeges árvíz alkalmával az OVF árvízvédelmi osztályvezetőjével repültünk Bajára, én meg útközben a levegőben látottakat lejegyeztem, majd mikor visszaértünk, és bementem az OVF-be, az ügyeleti naplóba a látottakat rögzítettem. A vezetőségnek tetszett, hogy a levegőből is ilyen jól felismerem a helyszíneket, innentől mindig engem küldtek, hogy nézzem meg a védelmi helyzetet. Láttam Paksnak a hatását a Dunára, hogy a jeges vizet hogy olvasztja, gyengíti.

Ha jól tudom, akkor az OVF-ből mentél nyugdíjba. Hogyan kerültél át?

Az ÁBK SZ főosztályának tevékenységét az OVF főigazgatója áttette saját hatáskörbe, így az OVF Árvízvédelmi Főosztályán az egyik osztály osztályvezetője lettem. Innen mentem nyugállományba (2000-ben), úgy, hogy a védelmi szakfelügyelet vezetését továbbra is én vittem.

Egyéb vízügyi szervezeteknek is tagja vagy...

A Magyar Hidrológiai Társaságnak már nagyon korán tagja lettem, mert nagyon érdekeltek az ottani előadások. A Magyar Mérnöki Kamara 1992-ben hívott engem, hogy legyek a vízépítési minősítő bizottságnak a tagja (feladat, hogy pl. egy mérnök megkaphassa a tervezői jogosultságot). A bizottságnak azóta is tagja vagyok, de az elnöki felkérést visszautasítottam, ezt nyugdíjasként már nem mertem elvállalni.

A Magyar Hidrológiai Társaságban is aktív szerepet vállaltam és vállalom: az elnökségnek tagja, a felügyelőbizottságnak az elnök-helyettese vagyok, a vízépítési szakosztályban vezetőségi tagként tevékenykedem.

A vízügy mellett másik szívügyed a hajózás, a balatoni vitorlázás. Neved ma már öszszeforr a Kishamissal. Honnan indult ez a „szerelem”?

1955-ben, amikor az ultrahangos mélységmérés volt a Balatonon, a hajóhoz vagy csónakkal vagy motorcsónakkal tudtunk eljutni. Ennek vezetésébe nagyon jól bele is tanultam. 1957 tavaszán azt kérdezte tőlem Pásztor Péter, aki a VITUKI-ban a vízminőségi kárelhárítás „atyja” volt, hogy nincs-e kedvem vitorlázni most, a hétvégén. Lementem a Balatonra, jött a VITUKI főkönyvelője is (akkor még nem volt gazdasági igazgató-helyettes). A vízügyi sportklub már működött négy hajóval: volt a Kishamis, volt két kalóz és volt egy sztár. Az egyik kalózzal versenyzett a főkönyvelő és az öccse, másikba behívtak engem. Egy idő után kipróbálhattam, hogy milyen vezetni is a hajót, persze a kellő oktatás után. Mivel délies volt a szél és a hajó Siófokról indult, nagyon jól lehetett kifelé menni, viszont visszafelé már szembeszéllel kellett hajózni. Jól jött a motorcsónakos

előélet, mert tudtam, hogy hogyan kell a hullámokon úgy áttenni a hajót, hogy az ne okozzon gondot. Meg is jegyezték, hogy „Gyurka, hiszen Te tudsz vitorlázni!”

Tudnál egy kicsit mesélni a Kishamisról?

A Kishamis története a II. világháborútól eléggé kalandos. A hajó eredetileg a Széchenyi család birtokában volt. A II. világháborúban – mikor a hajó éppen a balatonfüredi hajógyárban volt – a németek utasítást adtak, hogy süllyesszék el a gyár dolgozói az összes hajót. A Kishamist az éjszaka leple alatt kivitték a vízre, a „Gödrös”-nél kiütötték a fenekét, elsüllyesztették, hogy a háború után ki lehessen emelni. Így is történt, de a Széchenyi család itthon maradt tagjainak nem volt pénze helyreállítani, ezért a környék vitorlásklubjai használták, majd mikor az állapota leromlott, ismét bekerült a hajógyárba. Már az elbontásán gondolkoztak, mikor Szilvássy Zoltán vázolta a Kishamis (akkor Kronstadt) szomorú állapotát a vízügyi vezetésnek, eljutott a történet egészen Dégen Imréig, aki utasította a székesfehérvári vízügyi igazgatóságot, hogy vegye át a hajót. Szilvássy Zoltán 1954-ben, hónapok alatt létrehozta a Vízügyi Sport Club vitorlás szakosztályát. Ezután sokáig Siófokon a vízügyi dolgozókat hajóztatták vele. Mikor a vízügyi támogatás mértéke jelentősen lecsökkent, akkor a székesfehérvári vízügyi igazgatóságnak nem volt fedezete a hajó fenntartására és üzemeltetésére, így szponzorok keresését megkezdte a Vízügyi SC. Ezután átvette a hajót és azóta is üzemelteti.

Hogy kerültél a Kishamisra?

1963. év végéig Kalózzal versenyeztem, de a szezon végén a Kishamis kapitánya megkeresett,

Kishamis 1935-ben (FOTO:FORTEPAN / Turbéky Eszter)

Kishamis napjainkban (forrás: www.likebalaton.hu)

hogy volna-e kedvem a Kishamis-sal versenyezni. Így kerültem át.

A belépést követően sokkal jobb eredményeket ért el a Kishamis, mint korábban. 1968-ban a Müncheni olimpiára több hajó is kijutott az olimpiára, de a Dragon osztály az nem. Nem sokkal később kaptuk az értesítést, hogy változott a szabály és mégis indulhat. Így sok kapitány átült Dragonba edzeni, a kapitány (Pásztó Péter) elvitt két manschaftot, ekkor rám bízta a hajót.

A következő verseny a Pünkösdi Regatta volt (pénteken: Tihanyi rév-Keszthely; szombaton: Keszthelyi-öbölben öbölkupa; va-

sárnap: Keszthelytől haza). Ezen a versenyen voltam a Kishamison először kapitány. „A csapat a régi volt, rajtra készültünk, jó friss szél volt, nagyvásznat húzunk most, orrvitorlát csak a rajt előtt, hogy időben odaérjünk a rajtvonalra... Mikor már majdnem elindult a verseny, felhúztuk az orrvitorlát, jött egy akkora szellőkés, hogy a hajó erősen megdőlt. Akkora szellőkés volt, hogy a fok (orrvitorla) rögzítését (fabika) kitörte. Új bikát kellett felszerelni, közben a mezőny elhúzott. Látták a fedélzeten, hogy a többiek merre mennek, de a Kishamis kicsit más útvonalon ment: kicsit jobban a part felé, kicsit

jobban a mederközép felé... Bada-
csonyra érve a Kishamis abszolút
harmadik lett! Másnap (mivel a
Keszthelyi-öbölben kotrás volt, így
ez a verseny csak kétnapos volt)
visszaindultunk Tihany felé. A rajt
jól sikerült! Láttam, hogy a mezőny
tapad az északi partra, mentünk a
mezőny élén, de egyszer csak el-
indultunk a déli part felé, hogy
onnan menjünk vissza. Kevesebb
széllel elindultunk a déli part felé,
de a mezőny többi része maradt
az északon. Ezt szóvá is tették, de
nem foglalkoztam velük. Két hajó
követte még a taktikát. Már a föld-
vári magaspartnál járunk, mikor
visszanéztem és megnéztem az ár-
bóc tetején a széljelzőt és láttam,
hogy megfordul a szélirány, délről
fúj észak felé. Közelen volt a má-
sik két hajó, mikor felhúztuk azt
a vitorlát, ami a magassági sze-
leket jól fogja, és megindultunk a
cél felé. Abszolút első hely! Életem
első versenyén."

Közben kiderült, hogy az olimpián

mégsem indulhat a Dragon osztály,
így a kapitány visszatért. Amikor a
Kishamist javították, átkerültem
egy másik, Orion nevű hajóra,
majd amikor pedig az Oriont javí-
tották, visszaültem a Kishamisra...
Végül ott is ragadtam és ennek
már sok-sok éve...

1996-ban, a bajnokságon szívro-
hamot kapott a kapitány, hogy há-
rom műtétet is végrehajtottak raj-
ta. Innentől versenyekre én vittem
a hajót, de a kapitány továbbra is
a régi maradt. Két évig gyógyult,
majd 1998-ban még egyszer ver-
senyzett velünk. Ő mondta, hogy
ahhoz, hogy a Kishamis „életben
maradjon”, szponzorokat kell sze-
rezni. „Gyurikám, Te kevésbé tudsz
pénzügyi szponzorokat szeretni,
mint Pali fiad (aki akkor már vég-
zett közgazdász volt és egy szö-
vetkezet vezetőségéhez tartozott).
Palikám, Te legyél a kapitány, Gyu-
rikám, Te maradj a kormánynál!”
És a Kishamis azóta is ebben a fel-
állításban működik. A csapat gerince

2024-ben, az 56. Kékszalag Nagy-
díjon a „legidősebb versenyző”
elismerést vehette át
(forrás: www.veol.hu)

több mint öt évtizede együtt van
a hajón. A Balatonon nincs másik
ilyen hajó!

Lejegyezte: Jilling Alexa

TANULUNK

2024. július 30-ig volt lehetősé-
gük elvégezni az e-learninges kö-
telező továbbképzést azoknak a
kollégáknak, akik erről értesítést
kaptak az OVF-től. Az előírt képzé-
seket mindenki határidőre teljesí-
tette. Azok, akik még nem kaptak
értesítést, az októberben induló
ciklusban kell majd teljesíteniük az
e-learninges képzéseiket. Az idő-
pontokról mindenki e-mailt kap.

Szolnokon, a Karcagi Gábor Ár-
vízvédelmi Gyakorló pályán idén öt
alkalommal tartottak kollégáink ré-
szére kétnapos képzéseket. Az ár-
vízi jelenségek, és a töltéskoronát
meghaladó árvizek elleni védeke-
zési módszerek oktatását követően
a résztvevők már képesek az árvízi
jelenségek elleni védekezési mód-
szerek kiépítése és visszabontása
során a munkafolyamatok szak-

szerű elvégzésére, illetve annak
műszaki irányítására. Oktatóként
Herbai Ádám szakaszmérnök, Ben-
hardt Gyula kiemelt műszaki ügyin-
téző, továbbá Monori Attila árvízvé-
delmi referens tartották a szolnoki
képzéseket – július és szeptem-
ber hónapban – az ÉDUVIZIG-től,

a KDTVIZIG-től, a FETIVIZIG-től, a
NYUDUVIZIG-től és az ATIVIZIG-
től érkezett kollégák részére.

Októberben négy belső jelenléti
képzésre került sor a szakaszmér-
nökségeken.

Szerző: Bóbisné Zsezserán Csilla

Karcagi Gábor Árvízvédelmi Gyakorló pályája (forrás: KÖTIVIZIG)

„Árvízi jelenségek elleni védekezési módszerek – őrszemélyzet részére” képzés

A 2024. július 22-23. napján az „Árvízi jelenségek elleni védekezési módszerek – őrszemélyzet részére” elnevezésű képzésre került sor. A képzés helyszínéül az 5000 Szolnok, hrsz. 0485/3 – Millér telep – Karcagi Gábor Árvízvédelmi Gyakorlópálya szolgált. A képzésen az igazgatóság részéről összesen 24 fő, a Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály részéről három fő – Orosz Edit, Panykó Ferenc és Sipos Karolina – vett részt. A hét fő

hullámverés elleni védelem

műszaki irányító az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság dolgozó, míg a két fő oktató az Országos Vízügyi Főigazgatóság munkatársai voltak.

A továbbképzés célja az volt, hogy a képzésben résztvevők a képzés során megismerjék az árvízi jelenségek elleni védekezési módszereket és elsajátítsák azok készség szintű alkalmazását. A képzés során az oktatók bemutatták a szakszerű homokzsákrakást, a résztvevők megismerték a hullámverés elleni védelem, elhabolt rézsű esetén történő védekezés, árvízvédelmi zsilip kontúrszivárgása elleni védekezés, csurgás elleni védekezés, buzgár elleni védekezés, mentett oldali suvadás, rézsűcsúszás elleni védekezés célját, szükségességét, a védekezési módszerek kiépítéséhez szükséges

csurgás elleni védekezés

anyag- és eszközigényeket és a bontás megkezdésének optimális időpontját. A szakszerű kiépítési technológia elsajátítása mellett begyakorlásra került a védmű vizszabontása is.

Szerző: Sipos Karolina

SZEMÉLYÜGYI HÍREK

Közalkalmazotti jogviszonyt létesített

ÓDOR ATTILA: létesítmény üzemeltető (BVO-Gárdony)

NEMES ANDREA: anyag- és fogyóeszköz gazdálkodó (MBSZ)

VERESEGYHÁZI ANDREA: számviteli ügyintéző (KGO)

OLEXA JÓZSEFNÉ: létesítmény üzemeltető (BVO)

FLASKÁR ANITA: létesítmény üzemeltető (BVO-Gárdony)

FARKAS JÓZSEF: szivattútelep kezelő (MBSZ)

BANCSÓK ORSOLYA: jogi ügyintéző (IGO)

JUHÁSZ ZOLTÁN: árvízvédelmi referens (ÁFO)

FÖLDESI LÁSZLÓ: szerelőipari szakmunkás (MBSZ)

PETHŐ GÁBOR: gátőr (I. SZM)

FARKAS FERENC: gátőr (II. SZM)

Munkaviszonyt létesített

RÓZSA LAJOS: létesítmény üzemeltető (BVO)

DR. UNGER ISTVÁN ZOLTÁN: közbeszerzési referens (BVO)

Közalkalmazotti jogviszonya megszűnt

IGAZ-FARAGÓ TIBOR: kiemelt műszaki referens (INFO)

SZABÓ KORNÉL: árvízvédelmi ügyintéző (ÁFO)

NEMES ANDREA: anyag- és fogyóeszköz gazdálkodó (MBSZ)

CSERI ISTVÁN: mederőr (I. SZM)

TARJÁNYI ANITA: szakágazati vezető (BVO)

HORVÁTH GÁBOR BALÁZS: vízhasznosítási referens (VTO)

DÉR CSABA: csatornaőr (MBSZ)

TÓTH TAMÁS GYULA: geodéziai és térinformatikai referens (VZR)

TAKÁCSNÉ TÓTH ÁGNES: kiemelt műszaki referens (VGO)

TŐKÉNÉ CZEININGER SÁRA KLÁRA: víziközmű referens (VGO)

PERCZELNÉ VÉKONY VALÉRIA: gátőr (II. SZM)

Gólyahírek

Orosz-Cverkum Georgina (BVO-Gárdony) családja kisfiúval bővült. Orosz Nimród Péter 2024. június 30-án született 2900 grammal és 50 cm-rel.

Majdán-Rosché Hajnalka (KGO) 2024. július 6-án adott életet második gyermekének, Majdán Dominiknak, aki 3020 grammal és 49 cm-rel született.

Módos-Blaskó Noémi (VGO) második gyermeke, Módos Bercel, 2024. augusztus 7-én jött a világra 3870 grammal és 55 cm-rel.

Szeptember 9-én megszületett **Pósch Dániel** kislánya, Pósch Veronika, 3150 grammal és 54 centivel. Ő a második gyermekünk, aki szűk három évvel követte bátyját, Olivért.

Jó egészséget kívánunk a családok minden tagjának!

Szerző: Bóbisné Zseszerán Csilla

Majdán Dominik

Módos Bercel

Pósch Veronika

Elismerések

Csiszár Géza szivattyútelep kezelő 2024. július 31-én a belügyminiszter úrtól magas színvonalú munkájáért és példamutató munkahelyi magatartásáért „Miniszeri emléktárgy (óra)” elismerésben

részesült.

Állami ünnepünk, augusztus 20-a alkalmából magas színvonalú munkájáért és példamutató munkahelyi magatartásáért „Főigazgatói elismerésben (oklevél)” részesült

Kása Melinda, szakágazati vezető.

Az elismerésekhez ezúton gratulálunk!

*Szerző: Bóbisné Zseszerán Csilla
(fotók: Romet Róbert, OVF)*

Gyász hírek

Katus Viktor a közfoglalkoztatási program keretében került igazgatóságunkhoz, a Tassi-zsilip telephelyen végezte munkáját. Az akkori magas létszámból is azonnal kitűnt szakmai tudásával, rátermettségével és megbízhatóságával. 2012-től csatornaőrként, közalkalmazotti jogviszonyban dolgozott.

Jó munkabíráásával, megbízhatóságával elérte, hogy gépkezelői feladatok ellátásával is megbízták felettesei, amit szintén lelkiismeretesen végzett. Munkája mellett a kisgépszereelői végzettséget is megszerezte. A szobafestő-mázoló és az asztalos szakképesítéseit az igazgatóság egész területén kamatoztatta, munkájának minősége mindenhova eljutott, így „sorban álltak érte”. Ő készítette Tasson a közösségi ház fa bútorait, berendezéseit, valamint nyílászáróit, a budapesti központi irodaépületben számos helyiség festését és mázolását, továbbá kisebb-nagyobb asztalos munkákat, a ráckevei III. Szakaszmérnökségen festési-mázolási, meleg burkolási munkákat és Pásztó telephelyen a festést, hogy csak néhányat emeljünk ki.

Viktor az ár- és a belvízvédkezésekben, a vízminőségi káresemények védekezéseiben mindig tevékenyen részt vett, gyakran

gépkezelői, szivattyúgépkezelői, vagy segédgátóri beosztásban. A 2024. szeptemberi dunai árvízvédekezésben még szeptember 22-én szolgálatban volt.

Aktív közösségi életet élt a tassi ffaragókkal, ezáltal több szobor őrzi a keze munkáját szülőfalujában Tasson, egyik kiemelkedő munkája a Szigetfői őrfa.

Minden kollégájával jó kapcsolatot ápolt, szolid, halk szavú volt. Mindenkiel megtalálta a közös hangot, hiányát nehéz lesz betölteni.

Példás családapa, szerető férj volt, aki sok időt szentelt a három gyermekének (Csongor 7 éves, Olivér 20 éves, Kristóf 22 éves) és feleségének (Anita). Tragikus halálával egy értékes, sokoldalú kollégát veszítettünk el.

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Szerző: Kovács Zoltánné Király Erzsébet

EGY KIS TÖRTÉNELEM

Uszodák a Dunában

1850-től a második világháborúig több Dunafürdő is működött Budapesten. Ezek a létesítmények a Duna felszínén úszó, nyitott, fa szerkezetű, épített uszodák voltak, amik a folyóvizet használták a medencékben. Az úszó fürdők a folyón alkalmasak voltak sportolásra és társasági életre, akár kibővített funkciókkal: büfével, öltözőkkel, napozó felületekkel. Nagy előnyük volt, hogy a medence tisztítása a Duna sodrásával megoldott volt, hiszen szerkezetileg hálóval elzárt fenékekkel és oldalfallal rendelkeztek, de a folyóvíz át tudott folyni rajtuk. A fauszodákat tavasztól őszig lehetett használni, ezután pedig szétszerelték vagy elvontat-

1930. Légifotó, dunai uszodák
(forrás: Fortepan / Zainkó Géza)

*Fürdő vontatása hajóval
(forrás:Fortepan)*

ták őket.

Az alábbi cikk 100 évvel ezelőtt jelent meg a Pesti Hírlapban:

Május közepén nyitnak az uszodák. — Száznyolcvan millió egy uszoda levontatása. — Kevés az uszoda Pesten. — Tömegek úszkálnak a szabad Dunán. — A főváros már felállította uszodáit.

„A pesti ember szereti a vizet, a Dunát, de míg a csónakázók és kirándulók már bármelyik sugaras napon megpróbálhatják nyári szórakozásaik fölújítását, addig az úszók türelmetlenül várni kénytelenek az uszodák megnyitására.

A szűk lakásokba zsúfolt emberek tömegei várják a meleg időket, mikor a fürdés és az úzás testet üdítő egészséges szokásának hódolhatnak s örömmel üdvözlik az uszodák megjelenését a Dunán. Budapest, sajnos, nem rendelkezik elég uszodával, a néhány drága magánuszoda nem bírja befogadni a rengeteg embert, aki néhány órát a Duna vizében úszkálva akar tölteni. Az úzás sportja pedig, mint tisztálkodás és testedzés, egyébként szociális fontosságú s minden nagyvárosnak elő kell segítenie lakossága számára a fürdés és úzás alkalmát, lehetőségeit.

Budapest székesfőváros két évvel ezelőtt állította föl a negyedik uszodáját s így már három ingye-

nes és egy mérsékelt áru uszodát tart fenn a főváros.

A szociálpolitikai ügyosztály természetesen még több uszoda létesítését tervezte, azonban a mai gazdasági viszonyok miatt, ezekről a szociális fontosságú tervekről le kellett mondania. Hihetetlenül nagy összegeket venne igénybe ma az ilyen berendezkedés, a számok szinte elszédítik az embert. Negyven milliárdba kerülne egyetlen uszoda fölépítése, ami még a már szinte megszokott magas árak mellett is kápráztató összeg, de nem csodálkozunk rajta, ha megtudjuk, hogy csupán egy uszoda levontatása, illetve felállítása 180 millióba került.

A főváros ugyanis már fölállított-

*1934. Belgrád (Ferenc József) rakpart, dunai uszoda
(forrás:Fortepan / Lőrinczi Ákos)*

ta a három ingyen uszodát a Gellért-rakparton, az országháznál és Óbudán. A három ingyenes uszoda kívül már ott zöldell a belépőjegyes uszoda is az Erzsébet-híd alatt, a pesti hídfő közelében a Ferenc József-rakparton. Ez az uszoda is szociális célt szolgál s bár a főváros tanácsa az árak megállapításánál figyelembe veszi a hatalmas fölállítási költséget, mégis mérsékeltebb összegbe kerül majd itt a fürdés, mint a magán uszodákban. Az árakat azonban csak a megnyitáskor határozzák meg.

A főváros szociálpolitikai ügyosztályában május 15-re tervezik a főváros uszodáinak megnyitását, de természetesen befolyásolja a megnyitás idejét az időjárás is. Régi tapasztalat szerint úzásra alkalmas, igazi meleg nap körülbelül negyven szokott lenni egész nyáron, eddig negyvenöt uszodanapra terjedt a leghosszabb úszószezon. Természetesen sokan akadnak olyanok is, akik a kevésbé alkalmas napokon is úsznak, de ezeket nem számítják az átlagos úszóközönség közé.

Kevés az uszoda Pesten s bizony sok szegény embert nem bír befogadni a három ingyen uszoda. Újabban nemcsak a külváros nyomorgó népe, hanem – mint az utóbbi években tapasztaltuk – a

lerongyolódott középosztály és a diákság egy része is siet a szabad Dunára úszni. A Lágymányost – kivált meleg vasárnapokon – tömegek lepik el s bár tilos itt a szabadban való fürdés, a rendőrség közegei nem bírnak a rengeteg emberrel. A fürdőzők a rendőrök láttára karjuk alá kapják a ruhát s meztelenül elfutnak a part távolabbi részeire. Az úszók – mivel ruháikat a bokrokban helyezték biztonságba – a „zsaru” elől egyszerűen átúsznak, a túlsó partra. Az újpesti sziget, a pesti „Lidó” az igazi területe a szabad fürdőzésnek, ahol már nem kell rettegni a rend éber őreinek zaklatásától. A szabad fürdés kényszerű szokását különben a pesti úszók a Duna számos elhagyottabb partján űzik, föl egész Szent-Endréig és le Ercsiig mindenfelé találkozhatunk budapesti kirándulókkal.” (Pesti Hírlap 1924. május 9.)

„A Duna-uszodák jelentősége nem elhanyagolható: egy olyan korban születtek, amikor fellendülőben volt a hazai úszóélet, a pol-

Párizs, Bassin de la Villette
(forrás: VALYO)

gári életmód szerves részévé kezdett válni az úszni tudás. Ezekben az uszodákban indultak útjukra az első úszótanfolyamok és szintén ezekben kerültek megrendezésre az első versenyek. Lényegében a később sikeressé váló hazai úszósport bölcsőjének tekinthetők ezek az egyszerű úszó faszerkezetek. Népszerűségük a 20. század közepéig tartott, ekkorra a fűthető, épített, jellemzően tisztább vizű és biztonságosabb uszodák lassan kiszorították őket.” (Horváth István,

Duna Múzeum, Esztergom)

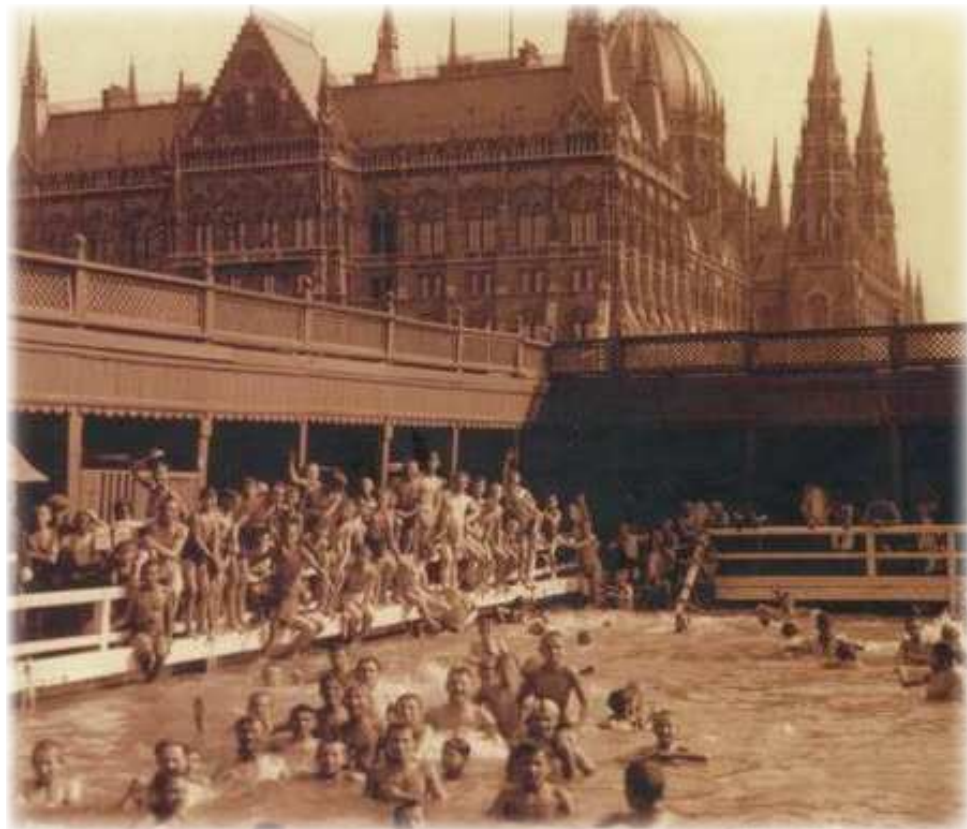
„Budapesten nem lehet a Dunában fürdeni: eltekintve két kivételtől, az ingyenes Római szabadstrandtól és a fizetős Kopaszi-gáti strandtól. [...] Rengeteg kortárs külföldi példa bizonyítja, hogy a Dunához hasonló sodrású folyón is lehetséges a biztonságos fürdőzés. [...]

A Fürdésre kiválóan alkalmas?! kampánnyal célunk a Dunafürdők megvalósíthatóságának jogi, területi, infrastrukturális és vízminőség kérdéseit körbejárni, konkrét helyszínjavaslatokat tenni, és ezt egy közérthető anyagban összefoglalni. A kampánnyal azt a folyamatot szeretnénk előremozdítani, hogy néhány év múlva a Duna belvárosi szakaszán újból legalább egy, de hosszú távon több folyami uszoda, Dunafürdő üzemeljen.

Az új Dunai Építési Szabályzat kitér a jelenségre, 2025. január 1-jétől jogi alapja is van a lebegő uszoda elhelyezésének.” (VALYO (Város és Folyó Egyesület))

Források:

<https://epiteszforum.hu/>
https://adt.arcanum.com/hu/view/PestiHirlap_1924_05
<https://valyo.hu/>

1920. Dunafürdő
(forrás: VALYO / Marjovszki_Béla)

Szerző: Erdész Márta

„SZÍNES” KÖZÉP-DUNA

A Pálos teljesítménytúra új börzsönyi szakaszának bemutatása

Hazánkban számtalan teljesítménytúrát rendeznek hétvégéről hétvégére. Ezek között is különlegesnek számít a Magyarországi Pálos Rend által minden év októberének első hétvégén szervezett Pálos teljesítménytúra, amelyen többféle táv is teljesíthető – nemcsak teljesítménytúraként, hanem többnapos zárandoklatként is. A leghosszabb táv a Pálos 70 névre hallgat, ám valójában annál jóval hosszabb. Közel 75 km-es útvonala a budapesti Szikla-templomtól kanyarog, fokozatosan elhagyva a várost, a hegyeken át egészen Márianosztraig. A Dunán komppal kelnek át a túrázók és a zárandokok, épp ebből adódik az egyik újdonság. Évről évre Basaharc-Szob között keresztezte ugyanis a folyót a túraútvonal, de itt 2022. év végén megszűnt a kompközlekedés. A túra nyomvonalát ezután teljesen másfelé kellett vinni, mert a legközelebbi kompátkelés Visegrád-Nagymaros között található. 2023-ban már itt vezetett a résztvevők útja. Ez a változás korántsem rossz, hiszen az új útvonal szebb, változatosabb a réginél, bár emelkedőkben gazdagabb is. Ezúttal a dunai átkeléstől, tehát Nagymarostól Márianosztraig vezető, utolsó 18 km-es szakaszt mutatom be, mely egy napos kirándulásként, átlagos fizikai felkészültséggel teljesíthető.

Nagymarosra kiváló a vonatközlekedés, így érdemes oda a Nyugati pályaudvarról induló vonatok valamelyikével utazni, de figyeljünk, hogy Nagymaros-Visegrád állomáson szálljunk le! A középkori eredetű műemlék, katolikus templom mellett elhaladva macskaköves utcákon kezdünk emelkedni, a kék

kereszt jelzésű turistaúton elhagyva a települést. Ahogy az emelkedő szelődül, fehér, porló mészkösziklák mentén megérkezünk a természetbe, majd felérünk a Köves-mezőre, ahonnan szép a kilátás a Dunakanyarra. Innen már a kék sáv jelzésen (az Országos Kéktúrán) egy aszfaltos, erdészeti út mentén húzódó réteket követünk. Ahol átmegyünk az út bal oldalára, ott elhagyjuk a réteket és az erdőben gyaloglunk tovább. Utunk meredeken lejtenei kezd, melynek alján egy viszonylag hűvös, ám legyekben sajnos bővelkedő völgyben folytatjuk az utat. Felkapaszkodunk a völgyoldalba, majd kiérünk a Törökmezei-fennsíkra, ahol a Törökmezei turistaház büféjében tarthatunk pihenőt. A turistaházat elhagyva a kék sáv jelzésről is letérünk, a jobbra kanyarodó piros sáv jelzésre váltva. A Kis-Hanta-patakot keresztezve figyeljünk, mert az átkelés után alig 100 méterrel jobbra letérünk a piros sávról, hogy megtekintsük az itt lévő, egy kis dombtetőn magasodó Toronyalja pálos kolostorromot. A romoktól visszatérünk a domb aljára, de utunkat nem a piros jelzésen folytatjuk, hanem szemben, egyenesen. Ez a jelzés nélküli ösvény egy mezőre vezet, melynek jobb szélén haladunk végig, majd túloldalán ismét becsatlakozunk az Országos Kéktúra útvonalába. Kövessük ennek jelzését, a kék sávot egészen a márianosztrai országútig,

majd tovább egyenesen, ahol ismét találkozunk a piros sávval. Forduljunk itt balra.

A piros jelzésen innentől számos emelkedőben lesz részünk, de épp emiatt több szép kilátás is vár ránk. Ilyen hely a Márianosztrához már közel eső Kiengesztelődés hegye, ahonnan a Csák-hegy és Szob felé nyílik ki a táj. Továbbhaladva beérünk a márianosztrai hétvégi házak közé, majd balra letérünk a piros Mária út jelzésre (M), mely felvezet a márianosztrai kálvária tetejére. Túránk leggyönyörűbb panorámája innen nyílik. Innen már könnyű lesz a terep: csak le kell sétálnunk a kálvária lépcsőin, majd annak alján a piros sáv jelzésbe visszacsatlakozva begyalogolunk Márianosztra központjába, ahol a buszforduló és egy bisztró található. Innen Szob vasútállomására tudunk busszal továbbutazni.

A kirándulás során 18 km-t haladtunk, a szintemelkedés ezalatt 540 m volt.

Szerző: Pósch Dániel

Szép vagy Magyarország! Acsa-Nógrádsáp-Becske-Alsópetény

Kis kirándulásunkon meglátogatjuk a Prónay-kastélyt Acsán, az egyik legszebb gótikus templomunkat Nógrádsápon, majd hazánk hét sztúpája közül a becskeit. A kirándulásunk végén egy ikonikus kis éttermet is ajánlunk. Tartások velünk!

Acsa, Prónay-kastély

Az acsai kastély nemcsak a luxus, de az apai gondoskodás szimbóluma is. Báró Prónay Dezső, a magyarországi evangélikus egyház akkori egyetemes felügyelője építette Iphigénia lányának és újdonsült vejének, Patay Tibor vármegyei főispánnak, a sápvölgyi majorban.

A ma álló téglalap alaprajzú, négy saroktornyos barokk kastély részben alapincézett, kétszintes, manzárd tetős. Bejárati kapuja fölötti címeres kronosztikon szerint 1735-40. között Prónay Gábor és felesége Királyfalvi Róth Éva építtette. A kastély minden lakószobáját és közlekedő tereit értékes barokk és klasszicista falképek díszítették, emeleti dísztermének mennyezetét gazdag stukkódíszítés is borítja. Az acsai kastély megjelenése azokat a 17. század folyamán épült felvidéki kastélyokat idézi, ahonnan az építető család származik. Térrendszere, belső kialakítása nagy értéket képvisel.

Acsától nem messze található Nógrádsáp. Az első írásos említés a faluról 1219-ből származik. Egy zálogba adási vita kapcsán említi

okirat (Váradí Regestrum) a községet „Sáp-villa” néven. Látogatásunk célja a magyarországi falusi gótika gyöngyszeme.

A Nógrádsáp fölötti dombtetőn magányosan álló, a harmonikusan a tájba illeszkedő római katolikus templom a magyarországi falusi gótikus templomok egyik legszebb példája, azon kevés műemlékeink közé tartozik, amelyek jelentősebb változtatás nélkül vészelték át az évszázadokat.

Az egyhajós templomot a XV. században épült kőfal keríti körbe, belül a templomkert a középkor óta temetőként használják. Az épület legszembeütőbb sajátossága a fal síkjából előrenyúló, két lépcsős pillérral megtámasztott, nyolcszögű huszártorony. A torony zsindeyes hagymakupolája az egyedüli barokk épületrész a templomon. Alul nyílt a templom egykori főkapuja, a jelenlegi bejárat az oldalfalon található. A falfestmények az 1400-as, 1500-as években készültek, jelenleg töredékeket láthatunk belőlük. A legjobb állapotú freskók a szentély bal oldali falán találhatóak.

Alsósáp szép műemléke az 1837-ben épült klasszicista egyemeletes, négyszög alaprajzú harangtorony, a homlokzatán látható napórával.

A múltból visszatérünk a jelenbe, Becskére. Magyarország harmadik, nyilvánosan látogatható, egyben legkisebb buddhista sztúpája a Cserhát dombjai közt megbújó Becske feletti kis magaslaton áll. A 2008-ban épült, vakítóan fehérre festett, Megvilágosodás sztúpa kiváló hely nyugodt szemlélődésre a nógrádi kirándulásaink során. A Láma Ole Nydahl alapította magyarországi Gyémánt Út buddhista közösség 1998-ban vásárolt Becske mellett egy 50 hektáros területet, melyen a Hamburgba tervezett

Nógrádsápi gótikus templom

sztúpa építésének megvalósulása után, 2008-ban, kilenc hét alatt építették meg a falu felett magasló domb tetején.

Egy buddhista vallási építményhez érkezve, háromszor szokás körbejárni azt az óramutató járása szerinti irányban, miközben pozitív gondolatokat, jókívánásokat fogalmazunk meg magunkban. Sztúpákat több ezer éve állítanak Ázsiában, mára azonban Európában is több buddhista vallási épületet emeltek, Magyarországon ez szám szerint a hetedik.

Innen pár perc a magyar nemeség bibliájának szülőfaluja, Alsópetény. A Cserhát délnyugati peremén, a 423 m magas Kő-hegy lábánál egy festői völgyben találjuk a gyönyörűen felújított kastélyáról és a híres középkori Werbőczy Hármaskönyvről ismert települést. Történelme, látnivalói külön fejezetet érdemelnek – melyről egy korábbi cikkemben már írtam – de ha elfáradtatok a kiránduláson, nagyon ajánlom a Hármaskönyv éttermet, nem fogtok csalódní.

Szerző: Tóth Tibor

Becske, Megvilágosodás sztúpa

A júliusi-augusztusi összevont fotópályázatra 5 db alkotás érkezett és az alábbiak kapták a legjobb minősítést:

1. Kazár Hajnalka: Kis-Duna, Gubacsi híd (Budapest)
2. Péter Barbara: Kvassay-zsilip (Budapest)
3. Kazár Hajnalka: A Lánchíd kandelábere (Csepel)

A szeptemberi fotópályázatra 13 db fénykép érkezett, melyek közül az első három helyezett:

1. Szilágyi Attila: Robinson híd a tetőzés előtt egy nappal (Budapest) - a kép az újság címlapján látható
2. Szilágyi Attila: Atlétikai Stadion egy nappal a tetőzés előtt (Budapest)
3. Gábor Katalin: Rakpart (Budapest)

Kazár Hajnalka: Kis-Duna a Gubacsi hídnál (Budapest)

A nyerteseknek gratulálunk!

Az igazgatósági fotópályázat felhívása megváltozott, melyről írásban tájékoztattunk minden dolgo-

zót.

Továbbra is várjuk a fényképeket, alkotásokat!

Szerző: Péter Barbara

Előzetes - 2024. szeptemberi árvíz

Igazgató úr bevezetőjében is lehet olvasni a 2024 szeptemberében, a Dunán levonult árvírről, melyet az évtized árvízének nevezhetünk. Azért is volt „érdekes” ez az árvíz, mert 2013 nyarán (vagyis több mint tíz éve) vonult le az utolsó, III. fokú árvízvédelmi készültségi szintet meghaladó árhullám a Dunán. Tekintettel az azóta lezajlott fluktuációra, számos kolléga még nem vett részt „komolyabb”

árvízvédekezésben, illetve számos tapasztalt munkatársunk vonult azóta nyugdíjba. Szóval nem kis kihívás elé állított minket a folyam, de előrevetítve csak annyit írok, hogy sikeres volt a védekezési munkánk! Ezúton is köszönjük valamennyi résztvevőnek a segítséget! Az árvírről bővebben a következő számban olvashattok.

Szerző: Jilling Alexa

Impresszum

Kiadó:
Mészáros László, igazgató

Szerkesztő, tördelő:
Péter Barbara

Lektorálta:
Jilling Alexa

Szerkesztő bizottság:
Erdész Márta, Gábor Katalin, Garamvölgyi Melinda, Jákói Regina, Jilling Alexa, Laukó Ágnes Mária, Mészáros László, Szász Krisztina, Szoboszlai Zoltán, Taliga Péter Krisztián, Tárjányi Anita, Tóth Krisztián, Vajda Péter, Varga-Zelenák Balázs

Kiadja a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
(www.kdvvizig.hu)